

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht no. 12 - 1959

(Tijdvak 1-12-'59 t/m 31-12-'59)

I N H O U D

	blz.
<u>I. Communisme Internationaal</u>	1
Regionale conferentie van 17 communistische partijen te Rome	1
De oproep van de 17 CP-en uit "kapitalistisch" Europa.....	3
De gedragslijn van de CPN in verband met de besprekingen in de Italiaanse hoofdstad	8
<u>II. Activiteiten van de CPN en haar hulporganisaties</u>	11
De CPN in 1959, het opvoeren van de activiteit der leden.....	12
De partij-instellingen in het afgelopen jaar.....	15
CPN op buitenlandse bijeenkomsten	18
Partijbestuurszitting in december jl.	22
Internationale en nationale ontwikkeling in het werk der communistische hulporganisaties	24
Vredesbeweging in 1959	27
De aspiraties van het ANJV	28
Verenigd Verzet	30
Nederland-USSR en Moskou	32
Vooruitzichten voor de EVC-1958 en de "oude" EVC	33
Communistische vakbeweging in 1959	36
<u>III. Overige groeperingen</u>	41
Socialistische Werkers Partij; terugblik op 1959; eerste congres in januari 1960	42
Pacifistisch Socialistische Partij in 1959	44
Kwijnende Vredesbeweging De Derde Weg	45
Activiteit van oud-politieke delinquenten	47
<u>IV. Vreemdelingen</u>	49
Surinamers in Nederland, naar een federatie van hun verenigingen	50

Overzicht stakingen in december 1959

Agenda

HOOFDSTUK I - COMMUNISME INTERNATIONAAL

CP'en van 17 kapitalistische landen van Europa bijeen.

Studieconferentie te Rome.

Op uitnodiging van de Italiaanse Communistische Partij, de PCI, hebben de vertegenwoordigers van 17 communistische partijen van "kapitalistische landen" in Europa van 21 tot en met 26 november 1959 deel genomen aan een internationale studiebijeenkomst over de vraagstukken van de kapitalistische ontwikkeling in ons werelddeel. Daarop aansluitend vond een uitgebreide gedachtenwisseling plaats over de vraagstukken van "de eenheid der arbeidersklasse en van de volksmassa's in de strijd voor de vrede, voor de verdediging en vernieuwing van de democratie, voor de welvaart van de werkers".

De uitnodigingen voor deze conferentie gingen formeel uit van het Gramsci-instituut te Rome, dat de naam draagt van één der oprichters van de PCI. De doelstelling van dat bureau is het verrichten van wetenschappelijke arbeid in dienst van de Italiaanse communistische beweging.

Over de referaten, die bij deze gelegenheid in het genoemde instituut zijn gehouden, is tot dusver weinig of niets bekend gemaakt. De na 24 november in het gebouw van het partijbestuur der PCI voortgezette beraadslaging resulteerde in een uitvoerige oproep, in alfabetische volgorde ondertekend door de deelnemende communistische partijen van resp. België, Denemarken, Duitsland (Bondsrepubliek), Engeland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, San Marino, Spanje, Zweden en Zwitserland.

Een dergelijke regionale conferentie is een nieuwe vorm van overleg, die in november 1957 - anderhalf jaar na de opheffing van het Kominform in april 1956 - tijdens de bekende bijeenkomst van de 64 communistische en arbeiderspartijen te Moskou werd toegevoegd aan het tot dan alleen gebruikelijke internationale overleg met de CPSU als "eerste onder de gelijken". Met de instelling van de zogenaamde regionale bijeenkomsten van communistische partijen werd de mogelijkheid geopend tot het plegen van overleg zonder de aanwezigheid van een Sowjet-Russische partijdelegatie en zonder de rechtstreekse inmenging van Moskou. Gedurende de laatste jaren werd

daarvan reeds enige malen gebruik gemaakt, zo bijvoorbeeld in maart 1958 te Luxemburg door de PCF en de communistische partijen der Beneluxlanden; in juni daaropvolgend te Oost-Berlijn door 15 Europese communistische partijen en in april 1959 te Brussel door de communistische partijen uit de zes landen van Klein-Europa, aangesloten bij de Kolen- en Staalgemeenschap en de Europese Economische Gemeenschap.

Het voorbereidende werk.

De jongste ontmoeting in Rome is dus geenszins de eerste, maar wel de grootste conferentie van dien aard. Reeds vroeg in het voorjaar werden vertegenwoordigers van de zusterpartijen gepolst door de Italianen over de mogelijkheid van het spoedig bijeenroepen van een door hen gewenste regionale conferentie in de hoofdstad van Italië. De PCI hoopte aanvankelijk deze reeds in juni 1959 te kunnen laten plaatsvinden, nadat een definitieve afspraak zou zijn gemaakt op het eerder te houden XVde congres van de PCF. Dit partijcongres werd echter tot tweemaal toe uitgesteld en pas in juni 1959 gehouden, zodat eerst toen met de feitelijke internationale voorbereiding kon worden gestart. De "hecht aaneengesloten" gemeenschap van communistische partijen werd, afgezien van deze ernstige vertraging, overigens ook nog geconfronteerd met die tegenspoeden van menselijke aard, welke aan de wereld buiten het Sowjetblok bij het voorbereiden van besprekingen op internationaal niveau evenmin onbekend zijn.

Gedurende het Franse partijcongres vond een ontmoeting plaats van vele buitenlandse afgevaardigden. Namens de CPN bleek de secretaris Henk Hoekstra te zijn ingeschakeld bij het voorbereidende werk voor de komende regionale conferentie te Rome. Hoekstra voerde hier toe begin september besprekingen te Parijs tijdens het aldaar georganiseerde feest van de Franse partijkrant, l'Humanité. Waarschijnlijk woonde hij, zoals reeds vroeger gemeld, ook op 25 en 26 oktober te Berlijn een zitting van het voorbereidingscomité bij.

De Italiaanse communisten hebben zeker niet zonder voorkennis en goedkeuring van de Sowjetleiders gehandeld. , lid van het dagelijks bestuur van de PCI, pleegde ruggespraak met de CPSU, hetgeen nog eens tot uiting kwam in berichtgeving van het niet-communistische Franse dagblad Le Figaro, dat over een "informatiereis" van in oktober 1959 naar Moskou sprak.

Als initiatiefnemers en gastheren grepen de Italianen de hun

geboden mogelijkheden aan om hun opvattingen te verbreiden onder de deelnemers. Het heeft daarbij, blijkens verschillende aanwijzingen, aan tegenkantingen niet ontbroken. Zo moeten onder meer de afgevaardigden van de zusterpartijen uit Frankrijk en Nederland - de CPN was vertegenwoordigd door algemeen secretaris Paul de Groot en secretaris Henk Hoekstra - ernstig bezwaar hebben gemaakt tegen de huns inziens te weinig strijdvaardige stellingname van de PCI ten opzichte van "Adenauer-Duitsland" en het naar hun oordeel te milde standpunt van de PCI-leiding inzake de Westeuropese supra-nationale economische organisaties. Een en ander moet hebben geleid tot veranderingen in de redactie van de door de Italianen opgestelde ontwerp-resolutie. Tot nu toe is niet gebleken, dat Paul de Groot een heroprichting van het Kominform of iets dergelijks heeft voorgesteld, zoals in de pers vermeld is.

De oproep van de Zeventien.

De oproep, die de 17 communistische partijen uit "kapitalistisch" Europa als uitkomst van hun beraadslagingen op 1 december 1959 openbaar maakten, bevat de volgende punten, die speciaal op de West-Europese verhoudingen betrekking hebben:

1. De communistische partijen richten zich tot alle werkers en alle democraten in de kapitalistische landen van Europa;
2. de oorlog is voor altijd uit te bannen en derhalve rust in dit historisch uur op de volkeren van de westerse landen een grote verantwoordelijkheid;
3. het eensgezinde optreden van alle vredeskrachten moet een bijdrage leveren voor een grote ontwapeningscampagne en met alle krachten moeten de initiatieven van de Wereldvredesbeweging worden ondersteund, waarbij geen afwachtende houding mag worden toegestaan;
4. in West-Duitsland hebben het imperialisme en militarisme hun agressieve macht weer opgericht, die des te gevaarlijker is omdat dit land thans met atoomwapenen wordt uitgerust;
5. de gunstige veranderingen in de internationale situatie openen nieuwe wegen in de strijd voor de vrijheid en voor de verdediging en vernieuwing van de democratie;
6. de worsteling voor de democratie en de nationale zelfstandigheid vereist besnoeiing van de macht der monopolies, die hun heer-

- schappij in het economische en politieke leven in stand houden;
7. de Europese Gemeenschappelijke Markt (van de zes landen) en de Vrijhandelszône (van de zeven landen) moeten worden bestreden niet alleen als werktuigen in handen van de monopolies, die het eigen land uitplunderen, maar ook om het ontbranden van een economische oorlog tussen kapitalistische landen tegen te gaan, aangezien deze de materiële welstand van de daar levende volkeren verslechtert;
 8. als voornaamste doelstelling moet de arbeidersklasse in geheel kapitalistisch Europa een campagne voeren voor de veertigjarige werkweek.

Ook ten aanzien van de andere vraagstukken, speciaal die op het terrein van de buitenlandse politiek, zoals het ijveren voor de topconferentie, het probleem van de Duitse hereniging en de kwestie Berlijn, de Oost-Westhandel, de strijd tegen het kolonialisme en voor de onafhankelijkheid van de gekleurde volkeren, wordt in de oproep nauwlettend de koers gevolgd, die het Kremlin heeft uitgezet.

De Prawda over de conferentie.

Het orgaan van het centraal comité van de CPSU, Prawda, besteedde aan de conferentie te Rome bescheiden aandacht en bepaalde zich tot algemene opmerkingen over haar grote betekenis voor het bundelen van de vredeskrachten in de gehele wereld en voor de inspanningen ter verbetering van de internationale betrekkingen. Ook thans weer wordt de niet van belang ontblote stelling geponeerd dat de strijd voor de vrede als de eerste taak van de communistische partijen moet worden beschouwd.

Natuurlijk, aldus het blad, heeft de oproep van de conferentie zich in de eerste plaats gericht tot de socialistische en sociaaldemocratische partijen. De ideologische teugels worden niettemin strak gehouden, wat vooral tot uiting komt in de passage, waarin wordt geconstateerd, dat de communistische partijen van de kapitalistische landen van Europa hun positie hebben versterkt "door de aanval van de reactie en de revisionisten af te slaan".

Hiermede is opnieuw de gedragslijn goedgekeurd van bijvoorbeeld de CPN ten opzichte van de dissidenten, thans verzameld in de

Socialistische Werkers Partij, de SWP, en van de Deense Communistische Partij tegenover de Socialistische Volks Partij, onder leiding van haar oud-voorzitter .

PCF-commentaar.

, hoofd van het bureau buitenland bij het partijbestuur van de PCF, gaf in l'Humanité zijn indrukken van Rome weer. Van de oproep zegt hij onder meer, dat men zich in het bijzonder heeft gericht tot de socialistische en tot de sociaal-democratische partijen, tot hun leden, tot die der vakverenigingen en coöperaties, waarmede de communisten een reeds zo vaak met succes bekroonde gemeenschappelijke strijd hebben gevoerd. Aangepast aan de in Frankrijk bestaande verhoudingen memoreerde voorts het feit, dat men zich ook heeft gericht tot de werkers van christelijke huize en hun organisaties, die voor betere bestaansvoorwaarden strijden.

Gelet op de in het verleden aan de dag getreden meningsverschillen tussen de leidingen van de PCF en de PCI, verdient 's uitdrukkelijke verzekering de aandacht, dat de communistische partijen eensgezinder en sterker dan ooit zijn. Citerend uit de te Rome opgestelde Oproep beweert , zonder enig nader argument aan te voeren, dat zulks voortkomt uit de onverwoestbare solidariteit tussen alle zusterpartijen, "bovenal met de grote communistische partij van de Sowjet-Unie".

Daags tevoren had de redactie van de officiële Franse partijkrant "de absurde stelling" van de hand gewezen, die tegenstanders poneerden over een conflict tussen de PCF en de PCI. De conferentie, aldus dit korte bericht in l'Humanité, kenmerkte zich juist door haar eensgezindheid in de grote vraagstukken, die men had aangesneden. (Onderstreping dezerzijds)

Hierbij kan worden aangetekend, dat er te Rome wel degelijk tegenstellingen waren (zie bovenaan bladzijde drie van dit hoofdstuk).

Visie van Belgische partijleider.

Met uitzondering van de omvangrijke Italiaanse en Franse delegaties werdende overige communistische partijen op de conferentie te Rome meest door één of twee afgevaardigden vertegenwoordigd.

Evenals de CPN zond de Belgische partij twee representanten, te weten: algemeen secretaris partijsecretaris

deelde in een vraaggesprek met de redactie van De Rode Vaan zijn bevindingen van de regionale besprekingen te Rome mede. Met betrekking tot het thema van de eenheid zeide hij niet te hebben nagelaten aldaar zijn oordeel te geven over de Belgische Socialistische Partij, die, naar hij opmerkte, niet geneigd schijnt te zijn het heilloos voorbeeld te volgen van de Duitse Sociaal-Democratische Partij en van andere sociaal-democratische partijen in het Westen, die de socialistische doelstellingen prijs geven.

verklaarde vervolgens ook de positieve rol te hebben onderstreept van het Algemeen Belgisch Vakverbond, het ABVV. Socialistische en communistische arbeiders tonen zich daarin strijdvaardig en verheugen zich over de in het ABVV waar te nemen stroming naar links.

De Belgische partijfunctionaris gaf hier blijk van een wel wat al te optimistische visie, zoals overigens in het algemeen in communistische kringen te doen gebruikelijk is.

Beschouwing van Paul de Groot.

De nabeschouwing, welke algemeen partijsecretaris De Groot in De Waarheid van 4 december 1959 aan de conferentie in Italië wijdde, toont enerzijds star dogmatische trekken, anderzijds het vermogen om de communistische visie op de hangende problemen in de kern samen te vatten.

Allereerst onthaalde De Groot zijn lezers op de traditionele verguizing van de niet-communistische maatschappij, waar hij onder meer stelde, dat in alle kapitalistische landen van Europa op dit ogenblik "een politiek oorlogsbewind, een soort staat van beleg" heerst. Het slot op de mond van de volkeren in de kapitalistische landen moet worden verbroken, opdat hun stem invloed krijgt in de regeringen en hun vredeswil in daden kan worden omgezet. Mede daarom acht de schrijver "algemene democratisering van het openbare leven" een gebiedende eis.

Deze schildering in zwart en wit belette De Groot geenszins in hetzelfde artikel over dát deel van de bourgeoisie te spreken, hetwelk zich - volgens zijn voorstelling van zaken - reeds rekenschap

geeft van de wijziging in de krachtsverhouding tussen het socialistische en het kapitalistische wereldkamp. Die realiteit, zo vervolgt De Groot, is voor de bourgeoisie niet zo prettig, maar zij zal zich daarbij moeten neerleggen wanneer ze geen zelfmoord wil plegen.

Met deze "voorlichting" terugkerende op het vooral door Chroestsjow geëffende pad van de vreedzame coëxistentie, beweert De Groot daarop aansluitend, dat tot dat deel van de bourgeoisie ook de regering van de Verenigde Staten behoort, "zoals uit de samenkomst van President Eisenhower en Chroestsjow was gebleken".

In de door De Groot gegeven samenvatting van belangrijke elementen, die in de oproep van de 17 partijen zijn opgenomen, wordt ter bereiking van de voornaamste doelstelling, t.w. beëindiging van de koude oorlog en ontwapening, "Adenauer-Duitsland" aangewezen als de "voornaamste vijand", het voornaamste element dat zich tegen ontspanning en ontwapening keert.

De opruiming van de politieke reactie, die in dienst van de koude oorlog staat, en de democratisering van het gehele openbare leven hangen, aldus de algemeen partijsecretaris van de CPN, nauw met elkaar samen. "Op dezelfde wijze is dit met de herovering van de soevereiniteit van de landen gesteld, die bij allerlei militaire en economische blokken werden ingelijfd, zoals de NAVO, de Euromarkt, de 'Markt van de Zeven' en de Kolen en Staalgemeenschap". Hij acht de oproep zeer duidelijk gericht tegen de zogenaamde Europese integratie en haar supra-nationale organen, die de hoofdvijanden van de vrede, de democratie en de nationale soevereiniteit zijn. Als voornaamste doelstelling ziet hij de actie voor de 40-urenweek, waartoe de arbeidersklasse in geheel kapitalistisch Europa wordt opgeroepen, terwijl hij tevoren nog wijst op de "verdediging van de arbeidersbelangen en die van de boeren- en middenstand, van allen die door de Euromarktpolitiek en de 'integratie' der monopolies getroffen worden".

De 17 communistische partijen stelden volgens De Groot niet alleen taken aan de orde, die zij in hun eigen land hebben, doch tevens één voorname taak die zij gemeenschappelijk willen vervullen: het overwinnen van de Westduitse hinderpaal, het steunen van de vreedelievende Duitsers in de Bondsrepubliek om zich van het juk van de nazaten van Hitler te bevrijden.

Na de gemeenschappelijke vooruitzichten van de communistische

partijen, die te Rome bijeen kwamen, aldus summier te hebben geschetst, weidde De Groot nader uit over de "nieuwe toestand die in de wereld is geschapen". De communistische partijen hebben zich tot de sociaal-democratische partijen gericht met een hernieuwde oproep tot gemeenschappelijke actie. Zij spreken de wens uit tot gedachtenwisseling met deze partijen, hetzij op nationale hetzij op internationale schaal. De communisten zijn bereid met de "sociaal-democratische" partijen "alle onderwerpen te bespreken in een sfeer van vertrouwen en redelijkheid, zowel wat betreft de stopzetting van kernproeven als het ontwapeningsvraagstuk, het bevorderen van democratische regeringen zowel als de problemen van de overgang naar het socialisme, alles in het licht van de huidige en de te verwachten objectieve mogelijkheden".

Men zou zich kunnen afvragen in hoeverre deze tentoongespreide bereidwilligheid enig praktisch effect kan sorteren, in het bijzonder voor wat de verhoudingen in Nederland betreft.

Nabeschouwing.

De laatste jaren hebben de communistische partijen van het Westen nog meer dan voorheen hun heil gezocht in het ophemelen van de successen van Sowjet-Rusland op economisch, technisch en wetenschappelijk terrein. Ook blijkens de inhoud van de "Oproep der Zeventien" te Rome gaat men voort hoog op te geven van de schokkende veranderingen die zich in de wereld aan het voltrekken zouden zijn, speciaal door de macht en het gestegen aanzien van het socialistische kamp, die het "imperialisme" in het defensief zouden hebben gedrongen.

Bijna alle westerse communistische partijen, na november 1956 vooral door de gebeurtenissen in Polen en Hongarije in het nauw gedreven en steeds verder geïsoleerd van de massa, proberen onder andere hiermee de interne crisisverschijnselen wat af te zwakken. De juist in 1959 sterk toegenomen propaganda voor de vreedzame coëxistentie, energiek door Moskou geleid, benevens de in principe door het Westen betoonde bereidwilligheid om met het Kremlin te onderhandelen, zullen de communistische leiders in het Westen zeker welkom zijn, alleen reeds bij hun pogingen het zelfvertrouwen van hun volgelingen enigermate te vergroten. De kansen op het ontplooiën van een succesvolle strijd blijven voor de westerse communisten gering

ondanks het feit, dat Moskou het accent heeft verlegd van het militaire naar het economisch politieke. Zonder de ideologische tegenstellingen tussen het "socialistische" en het "kapitalistische" systeem af te zwakken, tracht het Kremlin zijn aanhangers in de westerse wereld aan te sporen tot verhoogde krachtsinspanning voor de vorming van een breed eenheidsfront met andersdenkenden. Juist dit is voor de communistische partijleidingen een netelige opgave.

De opnieuw aangeprezen samenwerking, vooral met socialistische en sociaal-democratische partijen, waarover in de oproep wordt gesproken, heeft in een land als Italië wel enige reële zin, ondanks de sedert 1956 toegenomen spanningen en de politieke verwijdering tussen de PCI en de links-socialistische partij van Nenni. Voor Frankrijk liggen de verhoudingen al moeilijker, gezien de afwijzende houding van de Franse sociaal-democratie, in de SFIO georganiseerd, tegenover de PCF. Daar biedt echter de autonome socialistische partij, de PSA, eventueel een aanknopingspuntje voor de begeerde samenwerking. Ook in Finland liggen er voor het communisme op dit terrein beperkte mogelijkheden.

Hoe zullen de westerse communisten zich echter in de naaste toekomst hebben te gedragen tegenover groeperingen, die gevormd zijn door dissidente partijgenoten? Zoals reeds hiervorenterloops werd opgemerkt, is dit probleem actueel in Denemarken (met de door geleide Socialistische Volks Partij) en in Nederland (met de door Wagenaar, Gortzak en andere uit de CPN afkomstige figuren in de leiding van de Socialistische Werkers Partij).

Principieel gezien zou allereerst de vraag moeten worden beantwoord of het in die beide gevallen vanuit communistisch standpunt om "socialistische" partijen gaat. Indien al van geen opzettelijke omissie sprake zou zijn, valt het in De Groot's nabeschouwing over de conferentie te Rome toch op, dat hij bij de voorgestelde samenwerking alleen maar repte over sociaal-democratische partijen, dit in afwijking met de tekst van de oproep.

Zullen De Groot en zijn trouwe medewerkers de voortgaande bestrijding van "revisionisten en sectariers" - waarover hij, evenals de redactie van de Prawda, in zijn artikel spreekt - willen en kunnen laten prevaleren boven enig zakelijk samengaan met de dissidenten?

Voor de CPN is er met het oog op de gedragslijn, die in de

oproep wordt aangegeven, nóg een eventuele kandidaat voor samenwerking, namelijk de Pacifistisch Socialistische Partij.

Aan de democratisch-socialistische Partij van de Arbeid heeft de CPN aan de hand van de te Rome aanvaarde oproep niets positiefs te offeren, gezien de vijandige communistische instelling tegenover de NAVO, de Euromarkt, de Kolen-en Staalgemeenschap etc. Deze aangelegenheid biedt de communisten generlei vruchtbaar politiek perspectief, waarbij dan nog buiten beschouwing kan worden gelaten, dat de PvdA de CPN zelfs als gesprekspartner niet erkent.

Vanzelfsprekend heeft De Groot met zijn CPN de "nieuwe koers" aanbevolen, solidair van opvatting met de zusterpartijen in zestien andere niet-communistische landen van Europa. Hij kan met een negatie van de SWP zijnerzijds waarschijnlijk ongestoord doorgaan zolang Moskou geen blijk geeft van enige verzoeningsgezindheid jegens de ideologische opvattingen van het door Tito geleide Joegoslavië. Kennelijk met welgevallen memoreerde De Groot in dit verband, dat de oproep van de zeventien partijen herhaalde malen instemming be-tuigt met de (tegen het revisionisme gerichte) Verklaring van de communistische en arbeiderspartijen, die in november 1957 te Moskou werd aanvaard.

HOOFDSTUK II - ACTIVITEITEN VAN DE CPN EN HAAR HULPORGANISATIES

De CPN in 1959

Verkiezingen met een gedeprimeerde partij

Nog gebukt gaande onder de gevolgen van het conflict in de partij waarvoor ook het met Kerstmis 1958 gehouden 19e partijcongres geen wezenlijke oplossing vermocht te vinden, zag de CPN zich rond de jaarwisseling plotseling gesteld voor een nieuwe opgave, te weten het voeren van een campagne voor de onverwacht vervroegde - in maart gehouden - verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten Generaal.

Het bij de verkiezingen met een eigen lijst uitkomen van de Bruggroep vergrootte de moeilijkheden in niet geringe mate. Mocht het CPN-partijbestuur deze groep dan al steeds gekwalificeerd hebben als een onbetekenend en tot machteloosheid gedoemd clubje te hoop gelopen querulanten, de felle en vooral kwaadaardige reacties op het besluit van de groep Wagenaar, om onder eigen vlag aan de verkiezingsstrijd deel te nemen, wezen er op dat de partijleiding daarover toch ernstig verontrust was.

De reeds eerder in gang gezette campagne om Gerben Wagenaar, die fungeerde als lijststaanvoerder van de Bruggroep, in discrediet te brengen, werd in nog heftiger mate voortgezet. Van verzetsstrijder no.1 werd hij gedegradeerd tot "onderkruiper", "verrader" en tot "knecht van de reactie". In een biografie van Paul de Groot, de lijsttrekker van de CPN, uitgegeven onder de titel "Beproefd in de strijd", werd een poging gedaan hem de aan Wagenaar ontnomen lauwerkrans van verzetsheld om het hoofd te leggen. De regering van de DDR was hierbij behulpzaam door De Groot in september j.l. de "verzetsmedaille" toe te kennen.

Het algemeen onbehagen had tot gevolg, dat de partijgenoten niet tot een actieve deelname aan de verkiezingscampagne waren te bewegen. Deze passiviteit en het optreden van de Bruggroep leidden tot een verpletterende verkiezingsnederlaag. De CPN keerde met slechts drie vertegenwoordigers (vóór de verkiezingen zeven) in de Kamer terug. Het stemmenpercentage van de partij bedroeg slechts 2,41%, iets meer dan de helft van dat bij de vorige verkiezingen in 1956 behaald. De parlementaire invloed van de partij was daarmee gedaald tot beneden

het peil van de dertiger jaren.

Opvoering van activiteit

De gedeprimeerde stemming in de partijgelederen verdiepte zich nog als gevolg van de nederlaag aan de stembus. Dit, ondanks de juichkreten van de CPN-leiding over het ehech van de Bruggroep, die geen enkele zetel had verworven. Het partijbestuur heeft zich evenwel in de loop van het jaar veel moeite gegeven het partijleven weer op gang te brengen en de leden te activeren. Dit streven bleef niet geheel zonder succes. De deelname aan de in de tweede helft van het jaar begonnen acties ter verhoging van het aantal partijleden en abonnees op De Waarheid, alsmede de activiteiten in het kader van de financiële campagne waren - de omstandigheden in aanmerking genomen - redelijk, al kwam ook hier weer het leeuwendeel van het werk voor rekening van het kader en de trouwe kern der leden.

Het Waarheid-Zomerfeest, waarmede het partijbestuur acte de présence wilde geven en voor het welslagen waarvan men zich uitzonderlijk veel moeite heeft getroost, verliep voor de partij niet ongunstig. Dit succes had echter blijkbaar zoveel inspanning gekost, dat men de derde dinsdag in september - de befaamde "Rode Dinsdag" van weleer - vrijwel onopgemerkt heeft laten voorbijgaan.

De gebruikelijke communistische agitatie werd vrijwel uitsluitend gevoerd in het partijdagblad en de zgn. buurt- en bedrijfskranten, waarvan er in de laatste maanden van het jaar opvallend veel zijn verschenen.

Een der eerste doeleinden van de agitatie bleef het afbreuk doen aan de goede betrekkingen tussen de westerse bondgenoten. Het is daarbij opgevallen, dat de toon gebezigd ten opzichte van de Verenigde Staten sinds Chroestsjows bezoek aan Amerika beduidend milder is geworden.

Vanzelfsprekend werd niet verzuimd stemming te kweken tegen de nieuw gevormde regering De Quay en de door haar aangekondigde, c.q. reeds getroffen maatregelen. Vooral het besluit tot het invoeren van de vrijere loonvorming bood daartoe kansen, die gretig werden aangegrepen.

Zich optrekken aan de Sowjet-Unie

Nog meer dan voorheen werd in de communistische pers de lof van de Sowjet-Unie bezongen. In hooggestemde beschouwingen over de Russische successen op wetenschappelijk gebied liet De Waarheid-redactie niet na de lezers in te prenten, dat de CPN - behorend tot de miljoenenbeweging van het communisme - deel heeft aan de glorie van de Sowjet-Unie. Deze successen vormen, zo werd verzekerd, een waarborg voor de vestiging van het socialisme ook eerlang in Nederland. Dat "het socialisme" in Nederland alleen door toedoen van de Sowjet-Unie zal kunnen worden gevestigd is een opvatting, die reeds jarenlang door Paul de Groot wordt aangehangen.

Bijzonder veel plaats werd in de partijuitgaven ingeruimd voor de reis van premier Chroestsjow naar Noord-Amerika en zijn te New York in de algemene vergadering van de Verenigde Naties gelanceerde ontwapeningsplan. De desbetreffende rede van de Russische leider werd door de CPN als brochure uitgegeven. De belangrijkste toespraken, die Chroestsjow in de Verenigde Staten hield, werden samengebracht in een pocketboek.

De slagzin "De wapens neer!", doet thans opgeld bij de ledenwerfactie van de CPN, die zich daarbij aandient als "de partij van de Vrede".

Scholing

Op uitnodiging van de CPSU zond het partijbestuur een viertal jonge, veelbelovende CPN-ers naar Moskou teneinde daar deel te nemen aan een politiek-ideologische scholingscursus. Voor zover bekend is het de eerste maal na de tweede wereldoorlog dat communisten van Nederlandse nationaliteit aan een dergelijke cursus deelnemen.

Teneinde de beschikking te krijgen over beter politiek geschoold kader organiseerde de CPN naast de normale kadercursussen nog een bijzondere, hogere kaderscholing. Onder meer moest daaraan een aantal vrijgestelde districtssecretarissen deelnemen. Na afloop van de cursus zouden zij aangesteld worden als instructeur van het partijbestuur in enkele CPN-districten. Hun plaatsen in de districtsleidingen werden ingenomen door niet bezoldigde leden. Reeds eerder in 1959 was als toezichthouder van het partijbestuur in het district Amsterdam aangewezen.

Veertig jaar CP in Nederland

Op 10 april 1959 was het veertig jaar geleden, dat de toenmalige Communistische Partij Holland (CPH) zich aansloot bij de Communistische Internationale (Komintern). Het partijbestuur nam reeds in 1957 het besluit de tiende april 1919 voortaan als de oprichtingsdatum van de partij te beschouwen. In Amsterdam en enkele andere steden werd het jubileum in 1959 op feestelijke wijze gevierd.

Paul de Groot

Reeds meermalen heeft in CPN-kringen het gerucht de ronde gedaan, dat Paul de Groot zich van de directe bestuursverantwoordelijkheid zou willen distantiëren en zich als een soort toezienende voogd meer op de achtergrond zou willen houden.

Bij gelegenheid van zijn zestigste verjaardag (19 april) verscheen in De Waarheid een bericht, dat als een bevestiging hiervan kon worden gezien. Er werd n.l. in medegedeeld, dat De Groot, overeenkomstig een besluit van het partijbestuur, voorbereidingen trof om over enige tijd te kunnen overgaan tot het te boek stellen van zijn herinneringen.

Het lijkt niet onwaarschijnlijk, dat De Groot - zo hij inderdaad het voornemen heeft gehad als een soort "grijze eminentie" op de achtergrond te treden - zich door de deplorabele toestand van de partij gedrongen heeft gevoeld dit voorlopig nog niet tot uitvoering te brengen.

CPN-ers/EVC-ers in het NVV

De ondergeschiktheid van de communistische mantel- en nevenorganisaties - de zgn. massa-organisaties - aan het partijbestuur van de CPN trad dit jaar weer eens duidelijk aan het licht. Zo is bijvoorbeeld het besluit tot "omvorming van de EVC-1958 tot een centrum voor eenheid en klassenstrijd in de vakbeweging" in feite een dictaat van de CPN-leiding.

Het partijbestuur legde zich hiermede de moeilijke taak op om de partijleden/EVC-ers te bewegen de vakorganisatie, aan de opbouw en instandhouding waarvan velen jarenlang hun krachten hebben gegeven, af te breken en zich aan te sluiten bij het NVV. Het is dan ook niet te verwonderen, dat de partijbestuurders, die speciaal belast werden

de overgang naar het NVV te propageren, vaak op passiviteit en in vele gevallen zelfs op tegenwerking stuitten. Een deel van de partijgenoten wenst zich op principiële gronden niet bij het NVV aan te sluiten, terwijl vele anderen geenszins het optimisme van de h.i. buiten de levende praktijk staande partijbestuurders delen, dat het NVV communisten als lid zal accepteren.

De partij-instellingen in 1959

De financiële toestand van de CPN en haar instellingen - voornamelijk omvattende de twee drukkerijen de boekhandel/uitgeverij Pegasus - heeft zich in de loop van 1959 enigszins verbeterd.

Hoewel van een - zoals vorig jaar aan de dag getreden - nijpend geldgebrek niet kan worden gesproken, blijft de situatie zorgelijk. De partijleiding is er dan ook voortdurend op uit om, waar mogelijk, de inkomsten, in het bijzonder die uit abonnementen, advertenties en handelsdrukwerk, te doen stijgen.

Het grootste deel van de binnenkomende gelden is afkomstig uit de gebruikelijke financiële acties, die de CPN onder haar aanhang organiseert. De opbrengst hiervan bedroeg in het afgelopen jaar ongeveer f 150.000,-.

Het aantal in 1959 nieuw gewonnen abonnees op De Waarheid - naar schatting ongeveer 4000 - betekent geen verbetering aangezien vrijwel eenzelfde getal verloren moet zijn gegaan.

Meer succes werd geboekt bij de pogingen het advertentiedebiet uit te breiden en meer handelsdrukwerk aan te trekken. Mogelijk zijn hierbij de concurrerende prijzen die de partijdrukkerijen berekenen van grote invloed.

De nog niet tot stilstand gekomen daling van het aantal Waarheid-abonnees heeft uiteindelijk geleid tot het treffen van maatregelen ter verbetering van de inhoud en de opmaak van de krant. Wijzigingen in de redactionele staf en invoering van een aantal nieuwe rubrieken maken het partijdagblad voor de doorsnee-abonnee iets meer leesbaar. Over het geheel blijft het partijorgaan echter een sterk politiek getinte en daardoor weinig aantrekkelijke krant.

De partijleiding doet moeite het aantal vrijwillige correspondenten sterk uit te breiden teneinde voor de krant de beschikking te krijgen over "inside"-nieuws uit de bedrijven. Tot dusverre is hier-

bij evenwel van resultaten niet veel te merken.

Behalve de oplagecijfers van De Waarheid (28.000 à 29.000) liepen ook die van de andere CPN-periodieken iets terug. De oplage van Politiek en Cultuur zakte van 2700 tot circa 2600 exemplaren, die van het maandblad Vraagstukken van Vrede en Socialisme - in september 1958 gestart met een oplage van 2400 - van 1800 in januari 1959 tot ongeveer 1200. Het gezinsblad Uilenspiegel komt thans wekelijks met ongeveer 9000 exemplaren uit. Ook hier is van een kleine teruggang sprake.

In de loop van 1959 verschenen twee nieuwe uitgaven. In februari kwam het eerste nummer van het onregelmatig verschijnende blad voor jonge kunstenaars en intellectuelen, Onderuit, van de pers. In oktober verscheen de als maandblad aangekondigde Echo van het Noorden, dat voorshands gratis in de drie noordelijke provinciën verspreid wordt.

Het afgelopen jaar is de typografische uitrusting van de drukkerijen met technische medewerking uit de DDR gemoderniseerd.

Pegasus heeft de export van Amerikaanse vaktijdschriften naar China en de SU in 1959 vrijwel ongestoord kunnen voortzetten door middel van de Handelsonderneming De Tjalk, Keizersgracht 5, Amsterdam.

In oktober is dit papieren verlengstuk van de partijboekhandel door een sanctiemaatregel van de regering der Verenigde Staten getroffen, waardoor deze export ernstig wordt bemoeilijkt. Hetzelfde overkwam Pegasus reeds in 1958. Hoe deze vooral voor de CPN-financiën van belang zijnde zaak zich verder zal ontwikkelen valt niet te voorzien.

De verkoop van communistische lectuur in Nederland door tussenkomst van Pegasus is, vergeleken met vorig jaar, ongeveer gelijk gebleven. Nam Pegasus ook bij de afzet van niet politieke lectuur (kinderboekjes e.d.), afkomstig van communistische uitgeverijen achter het IJzeren Gordijn, vrijwel een monopoliepositie in, de laatste tijd blijkt dat deze uitgevers in toenemende mate rechtstreeks contracten afsluiten met de bonafide Nederlandse boekhandel. Zij verwachten zodoende de omzet van hun veelal in het Nederlands vertaalde uitgaven te vergroten. Vanzelfsprekend wordt deze ontwikkeling door de leiding van Pegasus met lede ogen aangezien.

De filmdienst van de CPN- al naar behoefte zich bedienend van

de naam Waarheid-Filmdienst, RWN-Filmdienst of voor "burgerlijke kringen" van de schuilnaam: Filmstudio Amsterdam - is nog steeds een goed werkend propaganda-instituut, dat zelfs redelijke baten oplevert. Zogenaamd om redenen van organisatorische aard is onlangs deze tot dusverre zelfstandig werkende instelling onder de directe leiding van de propaganda-afdeling van de CPN geplaatst. De feitelijke oorzaak van de gevoerde wijziging zou echter gelegen zijn in de omstandigheid dat de leider van de filmdienst, , zich het ongenoe-gen van de partijleiding, met name van Paul de Groot, op de hals heeft gehaald.

Samenvattende mag worden geconcludeerd, dat de partij-instellingen de depressie van 1958 betrekkelijk goed hebben doorstaan en over het algemeen iets vooruit zijn gegaan.

Internationale contacten

De contacten van de CPN met buitenlandse communistische partijen zijn in 1959 veelvuldiger geweest dan in enig daaraan voorafgaand jaar. Gelegenheid tot het in aanraking komen met buitenlandse kameraden boden de vacantiereizen van vele partijleden, de bezoeken van partijfunctionarissen aan communistische congressen in het buitenland en incidentele besprekingen van partijbestuurders met prominente figuren van zusterpartijen.

Vacantiereizen

Van Sowjet-zijde was een opvallend ruim aanbod ontvangen om partijleden - voor een belangrijk deel op kosten van de CPSU - hun vacantie in Rusland te laten doorbrengen.

In tegenstelling tot voorafgaande jaren waren het ditmaal niet uitsluitend leden van het partijbestuur die tot de uitverkorenen behoorden. Naast leden van de landelijke partijleiding en politiek-secretarissen van een aantal CPN-districten heeft het partijbestuur ook lagere functionarissen de gelegenheid geboden hun vacantie in een der Oost-Europese landen door te brengen. De meesten werden vergezeld van hun echtgenoten.

Dat ook lager partijkader voor een buitenlandse vacantiereis in aanmerking kwam, is mogelijk een gevolg van een zekere ontevredenheid in de CPN over het feit, dat voorheen slechts hogere partijfunctiona-

rissen in de gelegenheid werden gesteld om een gratis vakantie in Oost-Europa door te brengen.

Verder vertrokken medio augustus vier CPN-veteranen voor een vakantie van ongeveer een maand naar de Sowjet-Unie. Hun verblijf viel toevallig samen met de succesvolle lancering van de maanraket Lunik II. De enthousiaste verhalen van de oudgedienden over de Russische ruimtevaartsuccessen en over hun onthaal in de Sowjet-Unie werden groot opgehaakt in De Waarheid gepubliceerd.

De CPN op buitenlandse bijeenkomsten

Op de volgende buitenlandse communistische bijeenkomsten c.q. manifestaties was de CPN vertegenwoordigd door een of meer partijfunctionarissen:

Maand	Bijeenkomst	Plaats	Aantal delegatieleden
januari	Nationale conferentie Communistische Partij België	Brussel	1
januari	XXI-ste buitengewone congres Communistische Partij van de Sowjet-Unie	Moskou	2
maart	3e congres Poolse Verenigde Arbeiders Partij	Warschau	2
	26-ste congres Britse Communistische Partij	Londen	1
april	Conferentie communistische partijen uit landen Klein Europa (anti-EEG-en KSG)	Brussel	2
juni	15de congres Communistische Partij Frankrijk	Parijs	2
juli	Conferentie Vraagstukken van Vrede en Socialisme	Praag	1
september	Zomerfeest l'Humanité	Parijs	2
sept./okt.	Viering 10-jarig bestaan Chinese Volksrepubliek	Peking	3
oktober	Viering 10-jarig bestaan Duitse Democratische Republiek	Oost-Berlijn	2
september	Feest Le Drapeau Rouge	Brussel	1

Maand	Bijeenkomst	Plaats	Aantal delegatieleden
november	Studie-conferentie 17 communistische partijen van "kapitalistische" landen van Europa	Rome	2
nov./dec.	7e congres Hongaarse Socialistische Arbeiders Partij	Budapest	1

De conferenties te Brussel en Rome vallen onder het kader van de regionale bijeenkomsten tot het houden waarvan in november 1957 te Moskou besloten werd. Ook vorig jaar werden enkele soortgelijke conferenties gehouden. Niet alle partijdelegaties waren samengesteld uit uitgesproken prominente partijfunctionarissen.

De algemeen secretaris der CPN Paul de Groot woonde van al de bovenvermelde bijeenkomsten slechts de in november gehouden studieconferentie te Rome bij. Secretaris Henk Hoekstra vergezelde hem daarbij (zie hoofdstuk I).

De partijdelegaties, die werden afgevaardigd naar de viering van het 10-jarig bestaan van respectievelijk de Volksrepubliek en de Duitse Democratische Republiek waren van slechts bescheiden gehalte. Het niveau van de hierin opgenomen partijvertegenwoordigers ging niet uit boven dat van districtsbestuurder.

Paul de Groot bevond zich van 3-14 mei in de Duitse Democratische Republiek, het bleef onbekend waarvoor. In het nummer van 23 mei van Aus der Internationalen Arbeiterbewegung (een uitgave van de afdeling Buitenlandse Politiek en Internationale verbindingen bij het Centraal Comité der SED) werd een "vraaggesprek" met hem afgedrukt, waarin hij zich op alles behalve bescheiden wijze over de positie van de CPN uitliet.

Van 19 - 23 oktober vertoefde hij te Praag. Zijn aanwezigheid aldaar hield mogelijk verband met de kwestie van de opheffing c.q. omvorming van de EVC-1958, waarover in partijkringen grote verwarring is ontstaan. Mogelijk heeft De Groot het WVV-secretariaat hierover destijds nadere inlichtingen gegeven.

Van 30 mei tot 4 juli vertoefde de algemeen secretaris van de CPN met vakantie in de Sowjet-Unie.

Slotbeschouwing

De partij verkeerde omstreeks het midden van het jaar op een dieptepunt van haar bestaan. De gedeprimeerde stemming van het gros

der leden verhinderde de ontplooiing van vrijwel elke activiteit. Sindsdien is het partijbestuur er in geslaagd de stemming te doen keren. De belangstelling van de leden voor het partijwerk nam weer toe. De mogelijkheden voor de CPN tot het voeren van actie en agitatie stegen evenredig.

Hoewel de daling van het ledental nog niet geheel tot stilstand is gekomen, bedroeg dit aantal eind 1959 circa 11.500 hetgeen niet veel minder is dan in het begin van het jaar.

De pogingen van de Sowjet-Unie om de idee van de coëxistentie ingang te doen vinden en de ingetreden ontspanning in de verhouding tussen het Oosten en het Westen hebben ook hun weerslag op de CPN. De partijleiding meent dat de mildere stemming ten opzichte van de Sowjet-Unie een meer tolerante houding van de niet-communistische Nederlander ten opzichte van de CPN tot gevolg zal hebben en ziet dit als de eerste schrede op de weg uit het isolement. Niet zonder reden is daarom de leuze in het communiqué uitgegeven na de 19 en 20 december gehouden partijbestuurszitting: "Dichter bij de massa".

De partijleiding is er merkbaar op uit deze stemming vooral niet te verstoren. Zo is b.v. haar houding tegenover de PvdA en de PSP de laatste maanden iets soepeler. O.m. komt dit tot uitdrukking in de berichtgeving in De Waarheid, waarvan de toon niet alleen ten opzichte van genoemde partijen, maar ook in het algemeen milder is geworden.

De regering blijft men echter even scherp aanvallen als voorheen. Af en toe lijkt het er evenwel op, dat men ook hierbij meer journalistiek fatsoen aan de dag legt. Ongeacht haar positie op een bepaald moment blijft de betekenis van de CPN het zijn van een voorpost in Nederland van het internationale communisme, een middel tot het propageren van de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie en van de communistische ideologie in het algemeen.

CPN-reactie op ontwerp-beginselprogram SWP

Men kan gevoeliglijk zeggen, dat het bestaan van de SWP door De Waarheid wordt genegeerd en dood gezwegen. Reeds vóór de oprichtingsconferentie van die partij op 12 juli 1959 had de redactie van het partijdagblad besloten zich voor wat betreft de samenstelling van de krant niet te laten beïnvloeden door de handelingen van de dissidenten. Eerst op 21 juli werd als het ware terloops in een klein berichtje van de oprichting van de SWP melding gemaakt.

Mogelijk zou de Waarheidredactie ook het in november jl. uitgekomen ontwerp-beginselprogram van de SWP onopgemerkt hebben laten passeren, ware het niet, dat men daarin een goede gelegenheid zag weer eens aan te tonen hoe ver de groep van Wagenaar en Gortzak reeds van het "rechte" communistische pad is afgedwaald.

Van deze taak kweet Joop Wolff zich in een artikel, getiteld "Het wisselgeld der valse munters" (De Waarheid, 11 december). De aanduiding "valse munters" voor de oude EVC, annex de Bruggroep, werd in oktober 1958 het eerst gebruikt door , de voorzitter van de EVC-1958, die daarmee o.m. wilde aangeven, dat de scheurmakers een "vals" communisme aan de man trachten te brengen. Joop Wolff borduurt op dat stramien voort. Hij valt het program -volgens hem een verzameling "klein-burgerlijke kletsboek en rechtse opvattingen" -voornamelijk aan op twee punten, waaruit moet blijken: de naar vijandschap overslaande onverschilligheid van de SWP ten opzichte van de Sowjet-Unie en het plegen van verraad aan de internationale communistische zaak.

In het ontwerp-beginselprogram van de SWP wordt o.m. gezegd: "De tegenstellingen in de wereld (aan het eind van de tweede wereldoorlog), in het bijzonder tussen de socialistische staten en de grote imperialistische machten, leidden spoedig tot een hernieuwde bewapeningswedloop en een gespannen toestand met het gevaar van uitbreiding van locale conflicten tot een nieuwe wereldoorlog".

Wolff meent hieruit als oordeel van de SWP te mogen lezen, dat "de socialistische staten met de Sowjet-Unie voorop zelfs de enige schuldigen zijn aan de nieuwe oorlogsdreiging". De Bruggroep, stelt, aldus Wolff, met voorbijgaan van de vredes-initiatieven van de Sowjet-Unie vast, dat het socialisme een oorlogsspanning verwekkende factor is. Maar, zo zegt hij, wat de Bruggroep beoefent is "buiksprekerij met een Joegoslavisch accent".

Het beginselprogramma van de SWP houdt voorts o.m. in dat de partij zich stelt op het standpunt, dat internationale economische samenwerking en integratie een bijdrage kunnen vormen voor de ontwikkeling van de wereldeconomie. Wolff ziet hierin een liefdesverklaring van de Bruggroep aan de Europese integratie, een der instellingen, door de communistische partijen uit de kapitalistische landen van Europa veroordeeld als organen ten dienste van de kapitalistische uitplundering der volkeren, die niets met het communisme gemeen hebben. Wagenaar en Gortzak leggen een loyaliteitsverklaring af ten opzichte van de "internationale organen" van Krupp en Philips en tonen zich hierdoor nog rechtser dan de ondernemers die zich tegen de EEG verzetten, aldus Joop Wolff.

In De Brug van 17 december wordt Wolff voor de voeten geworpen, dat hij slecht op de hoogte is van de laatste ontwikkelingen in de politiek. Verwezen wordt naar de "Verklaring van de Sowjetregering", die met de rede van Chroestsjow voor de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties onlangs als een brochure werd uitgegeven door de Ambassade van de USSR in Den Haag. Volgens De Brug wordt in deze brochure -zij het in andere bewoordingen- hetzelfde gezegd als in de door Wolff aangevallen passage uit het ontwerp-beginselprogramma van de SWP, betreffende de oorzaken van de bewapeningswedloop.

Partijbestuurszitting

Op 19 en 20 december kwam het partijbestuur van de CPN bijeen in een zitting, waarin Paul de Groot verslag uitbracht over de conferentie van Rome, die in het voorgaande hoofdstuk is besproken. Daarnaast werden inleidingen gehouden door Harry Verheij over de propagandistische activiteit van de partij en de werving voor De Waarheid en door Henk Hoekstra over de partij-organisatie.

Het partijbestuur gaf naar aanleiding van de besprekingen een communiqué uit, dat in De Waarheid van 21 december werd gepubliceerd. Het stelde zich daarin geheel achter de oproep van de Romeinse conferentie, die een "bezielend document voor vrede en democratie, voor welvaart en een gelukkige toekomst" werd genoemd. Teneinde op grote schaal bekendheid te geven aan de oproep, werd inmiddels een uittreksel ervan als pamflet verspreid.

De partijleiding wekte in het communiqué de CPN op onder de leuze "dichter bij de massa", haar werk te verbeteren. Zoals bekend,

is dit werk er in hoofdzaak op gericht invloed te verwerven in de massa-organisaties - in de eerste plaats in het NVV-en door het zoeken van samenwerking met "democratische" krachten, de partij uit haar isolement te helpen. De tijdsomstandigheden worden daar nu wederom gunstig voor geacht.

Overeenkomstig de oproep van Rome besloot het partijbestuur de strijd te organiseren voor ontwapening, voor de verdediging en vernieuwing van de democratie en de daarbij behorende "economische hervormingen". Onder deze hervormingen wenst men, blijkens het communiqué, o.a. te verstaan de nationalisatie van monopolistische bedrijven, de industrialisatie in de "probleemgebieden" (o.a. in het Noorden van ons land) en de uitvoering van een groot woningbouwprogram door de overheid onder "democratische contrôle". Voorts doet het partijbestuur een dringend beroep op de gehele partij alles te doen om deze zo spoedig mogelijk met 3000 leden uit te breiden en nieuwe afdelingen op te richten.

Het is niet Paul de Groot's gewoonte over zijn optreden bij internationale besprekingen achteraf een akkoordverklaring van het partijbestuur te vragen. Blijkens De Waarheid heeft hij dit thans wel nodig geacht. In het communiqué over de zitting wordt althans gezegd, dat het partijbestuur de "activiteit" van de CPN-delegatie bij de bespreking te Rome goedkeurde. Dat De Groot achteraf het fiat van het partijbestuur over zijn optreden vraagt, geeft aanleiding tot de veronderstelling, dat hij te Rome controversiële standpunten heeft verdedigd, die daar mogelijk tot een botsing der meningen hebben geleid.

Het is niet uitgesloten, dat De Groot met enige tegenzin aan de conferentie van Rome heeft deelgenomen, omdat van een dergelijke bijeenkomst doorgaans een zekere controlerende en coördinerende werking uitgaat. Bekend is, dat hij geen bevoogding duldt van welke andere partij dan ook en dat hij alleen bereid is van de CPSU "adviezen" te aanvaarden. Daarbij acht De Groot zich gelijkwaardig aan figuren als Togliatti en Thorez. Van hem kan dan ook verwacht worden dat hij zich in Rome heeft laten gelden en dat hij geen genoegen heeft genomen met de rol van figurant of ja-knikker.

Hoe het ook zij, op de conferentie verkeerde De Groot in de positie van vertegenwoordiger van een kleine en politiek geenszins invloedrijke partij. De na de zitting van het partijbestuur verstrekte irreëel aandoende opdracht tot het winnen van 3.000 nieuwe leden (25% van het huidige aantal) kan De Groot ingegeven zijn door de mogelijk bij hem levende wens om zijn positie -ook qua ledental-te versterken in het pas begonnen concert van de partijen uit de Europese "kapitalistische" landen.

Communistische hulporganisaties

Ontwikkeling internationaal

De verhouding Oost-West

Twee onderwerpen hebben in het afgelopen jaar achtereenvolgens het hoofdmotief gevormd van de agitatie en propaganda der communistische mantelorganisaties.

1. De kwestie Berlijn, waarover de woordenstrijd tussen het Oosten en het Westen reeds in het najaar van 1958 begon;
2. het ontwapeningsplan van Chroestsjow, gelanceerd tijdens diens verblijf in de Verenigde Staten in september 1959.

De gealliëerde controle over West-Berlijn was de Russen reeds lang een doorn in het oog. In 1948/'49 morrelden zij dusdanig aan deze kwestie, dat het leidde tot het instellen van de befaamde "luchtbrug" der Amerikanen naar de van het Westen afgegrensde stad. Het voorstel tot vorming van een "vrijstad" en het afsluiten van een vredesverdrag was een nieuwe poging om de situatie in het voordeel van de Sowjet-Unie te wijzigen. De communistische massa-organisaties deden hun best de Sowjet-Russische plannen te doen slagen. De Wereldvrede-raad en zijn organen (bureau, secretariaat) brachten het plan in hun vergaderingen meermalen ter sprake (december 1958 in Helsinki; januari 1959 in Sofia; februari 1959 in Moskou; mei 1959 in Stockholm; juli 1959 in Warschau). In de hoofdstad van de Sowjet-Unie waren in februari 1959 bovendien vertegenwoordigers van andere internationale organisaties aanwezig, die het Sowjet-voorstel op hun beurt in hun eigen bestuurscolleges bekend maakten en vervolgens acties organiseerden om de massa te beïnvloeden.

Hun werkzaamheid op dit gebied nam nog toe voor en tijdens de conferentie van ministers van buitenlandse zaken der Grote Vier te Genève, die - met een onderbreking van enkele weken - van mei tot augustus duurde. Het verloop van de besprekingen deed de spanning tussen Oost en West echter meer toe- dan afnemen en leidde niet tot een oplossing. Na beëindiging van de conferentie lieten de communisten het pijnlijke onderwerp "Berlijn" voorlopig varen. Een nieuwe fase kondigde zich aan: de reis van Chroestsjow naar Amerika, die in de communistische propaganda werd toegejuicht als een bewijs van de vredeswil van de Sowjet-Unie. Spoedig daarop werd het ontwapeningsplan van de Russi-

sche premier gepubliceerd en kregen de communistische organisaties gelegenheid een nieuwe campagne te lanceren.

Hoewel op dit terrein nog geen overeenkomsten tussen de communistische en de vrije staten bestaan, verwijten de communisten het Westen, dat het "gewoon" doorgaat met de "bewapeningswedloop". Men wijst daarbij vooral op de Duitse herbewapening en op de stijging der defensieuitgaven. De communisten eisen vermindering van de militaire dienstitijd en definitieve stopzetting van atoom-proeven.

Al deze campagnes hebben ten doel te komen tot interne frontvorming in de westerse landen, teneinde de regeringen en parlementen van binnen uit onder druk te zetten en beslissingen te forceren ten gunste van de Sowjet-Russische positie in het internationale verkeer. Daaraan annex zijn verschillende economische leuzen, zoals de eis tot verhoging der lonen, actie tegen de Europese Economische Gemeenschap, een brede campagne in het Westen voor de 40 uren werkweek en dergelijke.

Eenheid

Op dit grondpatroon trachten de communisten hun massa-campagnes te bouwen. Het spreekt vanzelf, dat hier een ~~strakgevolgde~~ ideologische gedragslijn niet juist zou zijn. Herhaaldelijk bezwoeren de communistische organisaties dan ook samenwerking te verlangen met alle mensen van "goede wil".

In februari 1959 riep het Bureau van de Wereldvrede Raad (WVR) te Moskou op tot "samenwerking van allen, die beëindiging van de koude oorlog wensen". Men bleek zelfs bereid de structuur van de eigen organisatie te herzien, opdat een vèrgaande aanpassing aan locale omstandigheden mogelijk zou worden. De vredesbewegingen in Europa, Azië, Afrika, de Verenigde Staten en Zuid Amerika kregen eigen, regionaal begrensde taken. De voorzittersplaats, die na de dood van Prof. was opgefallen, werd vervangen door een college van gelijkwaardige topfunctionarissen, het Presidium van de Wereldvrede Raad. Ook werd de vorming van regionale presidiums overwogen. Het WVR-presidium, in september j.l. te Praag bijeen, riep de volkeren op tot beëindiging van de koude oorlog.

De Wereldfederatie van Democratische Jeugd (WFDJ) zocht vooral de Afrikaanse en de Aziatische jongeren voor zich te winnen door het nadrukkelijk propageren van de nationale onafhankelijkheid en het anti-

kolonialisme (Executief Comité te Colombo, december 1958; Zevende Wereldjeugdfestival te Wenen, juli/augustus 1959 en het Vijfde WFDJ-congres in augustus te Praag).

De Internationale Democratische Vrouwenfederatie (IDVF) richtte in juni 1959 te Malmö een breed "initiatiefcomité voor viering van de internationale vrouwendag" op. In juli werd in Brunate (Italië) een conferentie belegd van "vrouwen uit Europese landen" voor beraadslaging over acties tegen de kernwapenen en voor atoomvrije zones, met name in de Baltische landen, in Centraal Europa en op de Balkan. Ook Nederlandse vrouwen namen daaraan deel. In oktober 1959 besloot de Raad van de IDVF tijdens een bijeenkomst te Praag tot mobilisatie van alle vrouwen tegen de oorlog.

De Internationale Federatie van Verzetsstrijders (FIR) poogde op zijn derde congres in maart 1959 te Wenen vast te stellen op welke wijze de rol en de geschiedenis van het verzet onder de thans opgroeiende generatie kan worden gepopulariseerd. Tevergeefs poogden de Nederlandse communistische deelnemers aan dat congres om vertegenwoordigers uit de niet-communistische ExPoGé en de Nederlandse Federatieve Raad naar het FIR-congres mee te tronen. In april werd internationaal de bevrijding van de gevangenen uit de voormalige Duitse concentratiekampen herdacht. In West-Europa bracht men de schadeloosstelling van ex-politieke gevangenen ter sprake. Deze actie kreeg een brede belangstelling. Het internationale Ravensbrückcomité en het Auschwitzcomité organiseerden in september 1959 herdenkingsbijeenkomsten. In deze kringen is het "herlevend fascisme" een zeer duurzaam agitatie-object. Men wijst o.m. met nadruk op de betrekkelijk invloedrijke posities, die voormalige "nazi-helden" in het na-oorlogse West-Duitsland wederom kunnen innemen.

Ontwikkeling in Nederland

Algemeen

De propaganda der communistische mantelorganisaties in Nederland hield uiteraard gelijke tred met hetgeen internationaal kon worden waargenomen. Ook hier dongen de communisten naar de gunst van de massa. De slogans, waarop het Nederlandse publiek werd vergast, bepleitten hoofdzakelijk de vreedzame coëxistentie en de daaruit "voortvloeiende" gunstige omstandigheden, zoals vermindering van de bewape-

dingen voor het wereldjeugdfestival in Wenen. Tenslotte bepaalde het hoofdbestuur de datum op 10 januari 1960.

Het lijkt geen twijfel, dat het ANJV een groot deel van zijn vroegere enthousiasme en bewegelijkheid heeft verloren. In grote loyaliteit gebonden aan de CPN is het als zodanig een der meest betrouwbare hulporganisaties van de partij. Het is dit meer dan bv. de vredesraad en de verzetsbeweging met haar Dachaucomité en Buchenwaldvriendenkring, waarin allerlei figuren van niet-communistische huize een rol spelen, met wie de communisten duchtig rekening dienen te houden. Het ANJV biedt zijn leden ontspanning maar geeft hen ook lastige opdrachten op het gebied van agitatie en propaganda, die nauwelijks kans van slagen hebben.

Op 6 en 13 juni werden in Amsterdam enige korte protestbetogingen gehouden tegen de uitzending van militairen naar Nieuw Guinea, hetgeen in verband stond met het desbetreffende voorstel van 16.6.1959 in de Tweede Kamer. In de eerste helft van juli voerde een fiets- en bromfietstocht een aantal communistische jongeren door Zuid-Oost Friesland en de Zaanstreek, gewapend met leuzen tegen de A- en H-bom, tegen de vestiging van raketbases en tegen uitzending van militairen.

Het Nederlandse aantal deelnemers aan het VIIde Wereldjeugdfestival in Wenen - het eerste vóór het IJzeren Gordijn - bedroeg 164, van wie ongeveer honderd communisten. De deelnemersprijs lag vrij hoog, t.w. f325,- per persoon. De reis heeft men van Nederland uit per autobus gemaakt. Reeds betrekkelijk kort na de sluiting geraakte het festival - mede door het stilzwijgen van de communistische pers - in het vergeetboek.

(Vele perscommentaren in westerse couranten hebben aan de uitwerking van het festival tekort gedaan. Het is stellig niet geheel en al mislukt. Het kon wel is waar niet gevierd worden met de grandeur, die de veteranen onder de deelnemers kenden van de festivals te Warschau en Moskou. Hun stond geen gratis stadion, geen kosteloze metro of vrij stadsvervoer ter beschikking. Voor alles moest normaal betaald worden.

Een ietwat verontrustend verschijnsel was echter de betrekkelijke machteloosheid van de anti-communistische tegenactie van westelijke jeugdorganisaties, die bekend werd als de "hulplijn". Hoewel deze ongetwijfeld serieus was opgezet, heeft men over het geheel genomen te weinig rekening gehouden met de organisatie-routine en

het hoge niveau van politieke geschooldheid der leidende communistische gedelegeerden).

In de nazomer vergaderde het ANJV-hoofdbestuur over het nieuwe winterprogram. Naast het "nationale festival voor vrede en vriendschap" besloot het meer aandacht te besteden aan het "bedrijfswerk". Daarom wenste het ANJV-afdelingen op te richten op ambachtsscholen en schreef voor april 1960 een landelijke conferentie uit voor de dagelijkse belangen van de jeugd. Er is opnieuw een bescheiden scholingsprogramma opgesteld, speciaal ook om nieuwe kaderleden op te leiden voor het organisatiewerk. In verband met deze campagne wil men eveneens de redactie van het blad Jeugd uitbreiden.

Verenigd Verzet

De communistische vereniging voor voormalige verzetsstrijders Verenigd Verzet 1940-1945 hield haar congres op 18 en 19 april 1959 in Amsterdam. Aanvankelijk zou het reeds in januari zijn gehouden, doch daar het nodig geoordeeld werd de besluiten ervan te conformeren aan die van het FIR-congres van maart 1959, werd enige maanden uitstel gelast.

Nationaal zowel als internationaal beraadden de communistische kaders zich over de vraag hoe de organisaties van oud-verzetsstrijders aantrekkelijk te maken voor jonge mensen, die niet zelf aan het verzet hadden deelgenomen. De organisaties opgeven en opheffen wilde men niet. Zij zijn weliswaar niet groot, doch door hun oorsprong bijzonder geschikt voor de verbeterde strijd tegen de herbewapening van West-Duitsland.

Doordat de bona fide verzetsbeweging zich verre houdt van de anti-Duitse agitatie der communistische verzetsstrijders, blijft Verenigd Verzet sterk geïsoleerd. Alle pogingen der communisten om op dit punt tot eenheid van actie met andersdenkenden te geraken hebben schipbreuk geleden.

In mei 1959 werd op initiatief van het (communistische) Nederlandse Auschwitzcomité een commissie gevormd van "samenwerkende organisaties ter verkrijging van schadevergoeding voor de Nederlandse slachtoffers van het nazi-fascisme" (kortweg Commissie Schadevergoeding Nazislachtoffers of CSN). Vele niet-communisten maken er deel van uit, doch de communisten zorgden er wel voor een hoofdrol voor

ningskosten, stopzetting van de atoomproeven, vermindering van de militaire diensttijd en zo voorts.

De strubbelingen binnen de communistische organisaties zelf hebben echter een tegengesteld effect gehad. Het onderlinge saamhorigheidsgevoel der communisten heeft een lelijke knauw gekregen en de min of meer openlijke critiek van de ene groep op de andere droeg er niet toe bij het prestige van de organisaties te vergroten.

Toch is de binnenlandse toestand gunstiger voor politieke agitatie dan een jaar geleden. De huurverhoging, de onderhandelingen over loons- en salarisverhoging, de wetswijziging voor uitzending van militairen naar Nieuw Guinea, de komende vredesonderhandelingen op topniveau tussen de Grote Vier e.a. geven een verschuiving van verhoudingen te zien, waarin voor een slagvaardige communistische organisatie, speciaal op het algemeen-politieke vlak, ruime mogelijkheden voor succesvolle actie aanwezig zijn.

Ook thans moet, zoals zo vaak te voren, geconstateerd worden, dat men vele kansen heeft gemist. Ditmaal kwam dat niet zozeer door het tekort schieten van de leiding (wat in 1958 de hoofdoorzaak was), doch juist door gebrek aan vertrouwen in de "goede" zaak en dus gebrek aan medewerking bij de leden.

Vredesbeweging

De Nederlandse Vredesraad (NVR) richtte begin 1959 de "Reisdienst van het blad Vrede" op, om een nauwere binding te krijgen met de medewerkers en zodoende de "vredespolitiek" te versterken. De Reisdienst organiseerde in de zomer enige trips naar Tsjechoslowakije met een totaal van 240 deelnemers.

In maart werd de één jaar oude handtekeningencampagne tegen de vestiging van raketbases in Nederland afgesloten. De actie leverde slechts 65.000 handtekeningen op en heeft de initiatiefnemers stellig teleurgesteld. Omstreeks deze tijd werd, op voorstel van de Wereldvredesraad een nieuwe actie opgezet door het Comité Boodschap van de Grote Vier ter bevordering van een topconferentie. Hierover is betrekkelijk weinig bekend geworden. Men gaat er ook thans nog mee door.

Op 10 mei werd te Luik een internationale bijeenkomst georganiseerd door het Belgische Comité tegen de a-bom-proeven, waar onder meer een Nederlandse delegatie aanwezig was. Niet alleen leden van de

communistiche vredesbeweging namen er aan deel. Ook de Pleingroep en het Albert Schweitzercomité bleken vertegenwoordigd te zijn.

Medio juli zond de NVR een kleine delegatie naar de confererende ministers van buitenlandse zaken der Grote Vier in Genève. Deze afvaardiging, uitgezonden in het kader van een internationale actie, was de enige, die de Nederlandse Vredesraad voor dit doel kon samenstellen.

Van juli tot oktober bleef de NVR werkeloos. Kennelijk heeft men willen afwachten wat de Wereldvredesraad voor plannen had met betrekking tot de reis van Chroestsjow naar de Verenigde Staten. Pas nadat gebleken was, dat het Presidium van dit orgaan grote betekenis toekende aan het ontwapeningsplan van de Russische premier (zitting te Praag, 22 september), besloot de NVR daarvoor een brede campagne te organiseren. Om een maximum aan resultaat te boeken moet deze actie feitelijk vóór 16 mei 1960 (datum van de topconferentie) haar hoogtepunt hebben bereikt. Derhalve zal het nodig zijn, dat de NVR zich wat grotere inspanning getroost dan tot nu toe, aangezien de voorbereidingen nog niet ver gevorderd zijn.

Jeugdorganisatie

In januari 1959 namen Joop Wolff en zijn echtgenote Catrien Bultje in het ANJV opnieuw de plaatsen in, die zij gedurende ruim een jaar hadden moeten afstaan in verband met hun verblijf in Moskou, waar Joop de functie vervulde van correspondent van De Waarheid. Joop werd weer voorzitter, Catrien secretaresse.

Hun terugkeer heeft niet veel verandering gebracht in het verenigingsleven. Het ANJV is sedert 1953 voornamelijk een gezelligheidsvereniging voor communistische jongelieden. Het politieke karakter is daardoor nogal verslapt. Natuurlijk heeft het verbond nog wel een zekere taak belouden. De CPN, die te kampen had met de gevolgen van het vakbewegingsconflict, zocht ook dáár steun voor haar verkiezingscampagne voor de Tweede Kamer. Zodoende kon ook het publiek thans openlijk constateren dat het ANJV een communistische organisatie is.

Het Nationale festival voor Vrede en Vriendschap - een imitatie van het wereldjeugdfestival - werd telkenmale uitgesteld. Het had in 1958 moeten plaatsvinden, doch toen heette het, dat gebrek aan voorbereidingstijd uitstel noodzakelijk maakte. In januari staken de opkomst zijnde verkiezingen een spaak in het wiel, daarna de voorberei-

zichzelf te reserveren. Het partijlid is voorzitter en juridisch adviseur is de bekende Mr. . Vooralsnog boeken de communisten met hun nieuwe organisatie een goed succes.

De Vrouwenbeweging

De 8e maart (internationale vrouwendag) stond dit jaar in het teken van de strijd tegen de atoomproeven, tegen de huurverhoging, tegen de uitzending van militairen naar Nieuw Guinea en voor hogere lonen en lagere prijzen.

De NVB, die zich gedurende de voorgaande jaren voornamelijk concentreerde op de belangen van de Nederlandse huisvrouw en haar huishoud-budget, placht op te treden als de secondant van de communistische vakbeweging. De scherpe teruggang van de EVC - door de splitsing versneld - leidde echter tot vermindering van de activiteit in het sociaal-economische vlak. Zodoende zag ook de NVB zich van een aanzienlijk werkterrein beroofd.

Het zesde NVB-congres, in november 1959 te Amsterdam gehouden, was gewijd aan de "eisen van de dag", zoals opheffing van de woningnood, beperking van de bewapeningsuitgaven, verkorting van de militaire dienstdaag en de strijd tegen de vrijlating van oorlogsmisdadigers. Speciaal ook in de strijd voor de vrede zag de congresleiding een mogelijkheid om tot samenwerking te komen met vrouwen uit socialistische gelederen.

Vereniging Nederland-USSR

Op 24 juni werd te Moskou opgericht de vereniging USSR-Nederland, tegenhanger van de in Amsterdam zetelende vereniging Nederland-USSR. De nieuwe organisatie was er een in een lange reeks, die door Moskou was opgericht in een poging om het bilaterale contact tussen de Sowjet-Unie en andere landen te stimuleren.

Kennelijk had men verzuimd de Nederlandse zusterorganisatie van de oprichting in kennis te stellen, hetgeen een aanwijzing is dat de Russen de vereniging Nederland-USSR maar matig waarderen. Volgens Het Parool zou de voorzitter van NU, Theun de Vries, over deze gang van zaken zeer ontstemd zijn geweest. Weliswaar werd dit later door De Vries in De Waarheid ontkend (zijn reis naar de Sowjet-Unie van 8-22 augustus diende o.m. om de "goede betrekkingen" tussen de vereniging

en de Sowjet-autoriteiten te demonstreren), doch in feite trof de opmerking van het Amsterdamse blad midden in de roos.

Terecht beschouwen de Sowjet-Russen de vereniging Nederland-USSR niet als representatief voor de Nederlandse samenleving. Zij pogen sinds geruime tijd meer "officiële" contacten te leggen. De terughoudendheid van de Nederlandse regering op het terrein van de culturele uitwisseling met Oost-Europa is er mogelijk mede oorzaak van, dat de laatste tijd van Russische zijde weer wat meer aandacht aan NU wordt besteed.

Vakbeweging

Perspectieven voor EVC-1958 en "oude" EVC

Het congres dat de EVC-1958 op 30 en 31 januari 1960 in Krasnapolsky te Amsterdam wil houden, zal zoals bekend over de toekomst van deze communistische vakorganisatie moeten beslissen. De plannen de eenheidsvakcentrale "om te vormen" tot een "centrum voor eenheid en klassenstrijd in de vakbeweging" -door het verbondsbestuur voor het eerst in De Waarheid van 22 september bekend gemaakt- hebben de laatste maanden onder bestuurders en leden een toenemende spanning, verwarring en onenigheid veroorzaakt. De bestuurders, die de plannen kregen te verdedigen, hebben sterke weerstanden te overwinnen, zowel onder medebestuurders als onder de leden. De tegenstanders begrijpen dat met de zogenaamde "omvorming" in feite een opheffing van de EVC-1958 wordt beoogd. Inderdaad is dit de bedoeling van de algemeen secretaris der CPN, Paul de Groot, die immers op het laatste congres van de CPN in december 1958 de beleidslijn terzake had aangegeven. Opheffing zonder meer -dus liquidatie- is echter nimmer zijn oogmerk geweest; hij ziet de opheffing van de EVC-1958 in onverbrekkelijk verband met een overgaan van de communisten naar het NVV, d.w.z. als een stap voorwaarts voor de communistische beweging, in dien zin dat de CPN-ers hun isolement verbreken en daadwerkelijk het beleid van het socialistische vakverbond zouden moeten beïnvloeden. Een aanzienlijk aantal leden van de EVC-1958 echter, dat zich onder geen voorwaarde bij het NVV wil aanmelden -hetzij wegens bezwaren van principiële of persoonlijke aard of alleen vanwege de hogere contributie- heeft het lidmaatschap van de EVC-1958 inmiddels opgezegd. Het betreft hier hoofdzakelijk personen die niet bij de CPN zijn aangesloten en dus niet onder partijdiscipline staan.

Zowel de "oude" EVC als ook het niet-communistische Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties -OVB- doen hun best de situatie in de EVC-1958 te benutten voor hun eigen ledenwerving. De "oude" EVC heeft daarbij uiteraard in velerlei toonaarden herhaald dat thans wel zonneklaar bewezen is dat zij Paul de Groot sedert 1958 niet ten onrechte van liquidatie-voornemens t.o.v. de -toen nog ongedeelde- EVC had beschuldigd. Dezer dagen maakte de leiding van de "oude" EVC bekend in februari a.s. een "tussentijds organisatie-congres" te willen houden om na te gaan hoe de leden van de EVC-1958 naar de oude organisatie teruggehaald kunnen worden. Ook zal een nieuw verbondsbestuur worden

gekozen (de huidige voorzitter, , is afgetreden; ook B. Brandsen wil zich terugtrekken).

Inmiddels heeft zich tot dusverre slechts bij één EVC-1958-bond -n.l. de Bond voor land- en zuivelarbeiders- het geval voorgedaan dat enkele hoofdbestuurders zich openlijk tegen de gang van zaken hebben verzet en naar een andere organisatie (het OVB) zijn overgegaan, van waaruit zij de EVC-1958-leden hebben aangespoord hun voorbeeld te volgen. Voorshands bestaan er evenwel geen aanwijzingen dat de geleerden van het OVB of de "oude" EVC met een beduidend aantal oud-EVC-1958-ers zijn versterkt.

In De Waarheid van 29 oktober drukte de voorzitter van de EVC-1958 zich over het te vormen "centrum" aldus uit, dat dit "de doelstellingen van de EVC-1958 breder zal uitdragen en een krachtiger motor zal kunnen zijn". Hoe al deze schone voornemens in de praktijk zullen uitvallen moet nog worden afgewacht. Het enige duidelijke gevolg voor de EVC-1958 is tot nu toe ledenverlies en achteruitgang in inkomsten geweest. Ook indien het congres de voorstellen volgens de "discussie-grondslag" van het verbondsbestuur der EVC-1958 ongewijzigd aanvaardt (en er bestaat weinig reden hieraan te twijfelen, tenzij de leiding van de EVC-1958 zelf in overleg met het partijbestuur der CPN te elfder ure tot een gewijzigde beoordeling van de situatie zou komen) kan dit uiteraard toch geen massale overgang naar het NVV ten gevolge hebben, om de eenvoudige reden dat het NVV van zijn kant niet van zins is Paul de Groot tegemoet te komen. Hoe het congres dan ook moge verlopen, het is hoogst onwaarschijnlijk dat daarna aan het bestaan van de afzonderlijke EVC-1958-bonden al direct een einde zou worden gemaakt.

Een onzeker punt in deze geschiedenis is ook de houding van het WVV, het Wereldvakverbond. Paul de Groot bezocht Praag in oktober jl. Hij vertelde na terugkomst dat het WVV-secretariaat bereid is met een delegatie van de EVC-1958 over de "omvormings"-plannen te praten. Voor zover bekend heeft de EVC-1958 echter nog steeds geen invitatie voor dat doel uit Praag ontvangen. Het schijnt vast te staan dat het WVV-secretariaat er ontstemd over is de laatste jaren steeds met conflicten in de Nederlandse communistische vakbeweging te worden geconfronteerd.

In dit verband dient te worden gereleveerd dat De Brug, het orgaan van de SWP, de Socialistische Werkers Partij, in zijn editie van

8 oktober 1959 verzekerde dat -toen enige jaren geleden reeds met de gedachte van opheffing van de Eenheidsvakcentrale werd gespeeld- "het WVV uiterst sceptisch stond tegenover een opgaan zonder meer in het NVV".

Huidige invloed van communistische vakbeweging

De cijfers van de ondernemingsraad-verkiezingen bij grote bedrijven (hoofdzakelijk in Amsterdam) geven enig idee van de invloed welke de EVC-1958 via de zgn. "vrije lijsten" thans nog op de bedrijfsarbeiders uitoefent. Ook zeggen deze cijfers iets over de verhouding tussen de aanhang van EVC-1958 en "oude" EVC in die bedrijven.

Bij de verkiezingen voor ondernemingsraden in 1959 vertoonden de bedoelde "vrije lijsten" enige achteruitgang t.o.v. 1957 en 1958. De "oude" EVC kwam alleen bij de NDSM en bij Werkspoor Amsterdam met een eigen "vrije lijst" uit en verkreeg daar slechts resp. 1 en 2 zetels (tegenover de EVC-1958 resp. 7 en 2 zetels). Werkspoor Amsterdam is in feite het enige grote bedrijf waar de "oude" EVC in zekere mate nog voet aan de grond heeft en zich kan meten met de aanhang van de EVC-1958.

Behalve bij de NDSM is ook bij twee andere scheepswerven te Amsterdam (de ADM en Verschure) het aantal EVC-1958-ers in de ondernemingsraad -in verhouding tot de "arbeiderszetels" bezet door leden van de erkende bonden- nog steeds vrij hoog (40 à 50 %). Hetzelfde is het geval bij enkele metaalbedrijven te Amsterdam (Du Croo & Brauns, Draka). Bij een in november 1959 gehouden verkiezing voor de afdelingsraad van Verblifa Krommenie behield de EVC-1958 vier van de elf zetels. Bij de Hoogovens te IJmuiden werden in april 1959 nieuwe contactcommissies gekozen; de EVC-1958 verkreeg hier 8 van de 64 te verdelen zetels (een achteruitgang van 4½% ten opzichte van de zetelverdeling in 1957).

Te Rotterdam heeft de EVC-1958 bij Wilton Fijenoord sedert 1958 geen vertegenwoordigers meer in de ondernemingsraad. Bij de tweede Rotterdamse scheepswerf, de RDM, ontbreken de EVC-ers al jarenlang in vertegenwoordigingen van werknemers.

Acties in 1959

Van de "oude" EVC ging in het afgelopen jaar maar weinig activiteit uit. De EVC-1958 heeft meermalen getracht zich te doen gelden; het succes stond gewoonlijk niet in verhouding tot de moeite die men zich getroost had. Vooral heeft de EVC-1958 gepoogd de spanningen onder diverse groepen van werknemers, ontstaan door de invoering van een meer gedifferentieerde loonpolitiek, hoger op te voeren. Enerzijds heeft de EVC-1958 daarbij als van ouds haar best gedaan om, samen met de CPN en De Waarheid, te stoken in de verhouding tussen regering, werkgevers en werknemers. Anderzijds probeerde de leiding van de EVC-1958 zich achter de looneisen van het NVV te stellen teneinde op die wijze een soort van groeiende eenheid met deze vakcentrale te suggereren. Aangezien de EVC-1958 echter buiten het georganiseerd overleg staat en dus niet op de hoogte was van het verloop der loononderhandelingen, is het enkele maler voorgekomen dat de EVC-1958 looneisen overnam, die lager bleken te zijn dan de in feite door het NVV gestelde.

Tijdens de onderhandelingen over de nieuwe collectieve arbeids-overeenkomsten in de metaalnijverheid en in de grafische bedrijven heeft de EVC-1958 niets nagelaten om de onder de betrokken werknemers ontstane onrust en ontevredenheid tot wilde stakingen te doen uitgroeien. Hoewel inderdaad vlak voor het afsluiten van de CAO in de metaalnijverheid nog een staking uitbrak (bij Werkspoor Amsterdam op 26 augustus) en ook het personeel van een groot aantal grafische bedrijven, voornamelijk te Amsterdam, tot een niet door de erkende vakbonden gesteunde stakingsactie overging (van 20 op 21 september) is het aandeel dat de EVC-1958 hierin heeft gehad slechts klein geweest.

De bouwvakbond van de EVC-1958, en wel speciaal de afdeling Amsterdam, heeft nog het duidelijkst een aanwijsbare invloed gehad op het uitbreken van stakingen onder bouwvakarbeiders (o.w. huisschilders). In meerdere conflicten tussen groepen van bouwvakarbeiders en hun werkgevers trad het bestuur van de ABWB/EVC-1958 actief op, de laatste tijd vooral bij stakingen van huisschilders- onder het mom van een zgn. zelfstandige "schilderscommissie", die de eisen van de betrokken werknemers tegenover de aannemers moet verdedigen.

Naast de bovengenoemde acties heeft de EVC-1958 ook geprobeerd een rol te spelen bij de aanwerving van Nederlandse werkrachten voor

de Warnowwerft in Oost-Duitsland. Het eerste contingent arbeiders ter sterkte van ongeveer 90 man, grotendeels uit Rotterdam afkomstig, vertrok begin februari 1959 naar de DDR. De erkende vakbonden hadden de gegedigden gewaarschuwd voor het risico van het verlies der sociale voorzieningen bij vertrek naar het buitenland. Inmiddels heeft deze scheepswerf het contract met de Nederlandse aannemer beëindigd en de werkkrachten naar Nederland teruggezonden. Voordat het zover was, had de EVC-1958 herhaaldelijk gepoogd bij de Oost-Duitse handelsdelegatie, de leiding van de vakbeweging in de DDR en de directie van de scheepswerf te Warnemünde zich ongevraagd op te werpen als beschermer van de belangen der Nederlandse werknemers. Voor zover viel na te gaan werd de leiding van de EVC-1958 door de genoemde instanties echter niet daadwerkelijk ingeschakeld.

Acties in WVV-verband. Contacten met landen onder communistisch bewind

Bestuurders van de EVC-1958 zijn in het afgelopen jaar herhaalde malen betrokken geweest bij activiteiten van het Wereldvakverbond. In dit verband verdient allereerst de anti-Euromarkt bedrijvigheid vermeld te worden. In december 1958 bracht een WVV-functionaris een bezoek aan de leiding van de communistische vakbeweging te Amsterdam om gegevens te verzamelen ten dienste van de agitatie tegen de Euro-markt.

Het door het WVV-secretariaat in het leven geroepen "comité voor coördinatie en actie van de Euromarkt-landen" vergaderde in april te Rome en vervolgens medio oktober te Differdange in Luxemburg. Enkele EVC-1958-bestuurders namen hieraan deel. Een delegatie uit het genoemde "comité", onder wie ook een EVC-1958-bestuurslid, reisde op 10 juni naar Brussel en Luxemburg om ten kantore van de EEG en de KSG de bezwaren van het WVV t.a.v. de Europese integratie uiteen te zetten.

Kortgeleden verzocht het WVV-secretariaat aan de leiding van de EVC-1958 om gegevens te verstrekken over de gevolgen van de Euro-markt op de economie van Nederland, zulks met het oog op een aantal door Praag te organiseren radio-uitzendingen.

Aangetekend zij dat het WVV ten behoeve van de buitenlandse politiek der Sowjet-Unie de groei van een grotere eenheid in West-Europa zoveel mogelijk afbreuk tracht te doen, terwijl de niet-

communistische vakbeweging daar lijnrecht tegenover, juist een volledige integratie van de nationale economieën in de West-Europese landen voorstaat.

De zgn. vredesactiviteit van de internationale communistische vakbeweging -door het WVV als primaire taak gesteld- paste zich aan bij de ontwikkelingen op internationaal niveau. Aan de vooravond van de eerste Geneefse ministers-conferentie belegde het WVV een vakbondsconferentie te Görlitz aan de Oder-Neisse-grens (8-10 mei). Een vier man sterke EVC-1958-delegatie nam hieraan deel. Ter gelegenheid van de hervatting van dit overleg te Genève (op 11 juli) reisde een "Nederlandse vredesdelegatie" derwaarts; een EVC-1958-bestuurder maakte hiervan deel uit.

Bestuurders van de EVC-1958 bezochten voorts bijeenkomsten van een aantal bij het WVV aangesloten vakverenigings-internationales (VVI-Transport te Praag en Sofia, VVI-Handel en VVI-Textiel te Praag, VVI-Mijnen te Katowice in Polen, VVI-Overheidspersoneel te Berlijn, VVI-Hout & Bouwvak te Boedapest).

Ook in ander opzicht was het contact met de USSR en de volksdemocratieën vrij intensief. Individueel of in delegatieverband ondernamen verschillende bestuurders en kaderleden van de EVC-1958 studie- of vacantiereizen naar die landen. Afgevaardigden van de EVC-1958 zijn ook tegenwoordig geweest bij de 1 mei-festiviteiten in China, Bulgarije, Tsjechoslowakije en de DDR.

In april 1959 trad de "oude" EVC uit het Wereldvakverbond. Op de tweede van die maand had B. Brandsen tijdens een zitting te Warschau van het Uitvoerend Comité van het WVV (door hem in zijn kwaliteit van vice-voorzitter WVV bijgewoond) geprotesteerd tegen de niet-statutaire aanwezigheid van zijn tegenstander, de voorzitter van de EVC-1958, (die rechtstreeks van Moskou, waar hij het congres van de Sowjet-Russische vakbeweging als gast had bijgewoond, naar Warschau was gereisd op verzoek van de Sowjet-Russen). Toen zijn protest niet werd gehonoreerd -hetgeen hij opvatte als een partijkiezen van het WVV vóór de EVC-1958- stelde Brandsen zijn functie van vice-voorzitter ter beschikking en verliet hij de vergadering. Het verbondsbestuur van de "oude" EVC keurde zijn handelwijze goed en verbrak het organisatorische contact met het WVV-secretariaat.

Tezelfdertijd zond het een uitvoerige "verklaring" over het conflict met het WVV aan alle bij het WVV aangesloten organisaties toe. Enig effect ten bate van de "oude" EVC heeft dit, naar later bleek, echter niet gehad.

Als gevolg van de breuk met het WVV ontving de "oude" EVC uit de volksdemocratische landen ook geen invitaties meer voor bijwoning van 1 mei-vieringen of vacantiereisjes. Het contact met landen achter het IJzeren Gordijn is wat de "oude" EVC betreft sedertdien vrijwel geheel verbroken. Hetzelfde geldt uiteraard voor de verbindingen tussen de VVI's en de daarbij aangesloten bonden van de "oude" EVC.*

Wel reisden Brandsen en Gortzak in de 2e helft van april als afgevaardigden van de "oude" EVC naar Belgrado, alwaar zij de gast waren van de congresserende Joegoslavische vakbeweging. Blijkens een bericht in De Waarheid over deze reis beschouwde de CPN dit openlijk met Belgrado in contact treden als een bevestiging van de "politieke onbetrouwbaarheid" van Brandsen c.s. *(VVI-Transport onderhoudt nog contact met de ABT van de "oude"-EVC.)

Studiereis van "werkers uit de Oekraïne"

Voor de eerste maal heeft er in 1959 persoonlijk contact plaats gehad tussen vertegenwoordigers van de Sowjet-Russische vakbeweging en bestuurders van niet-communistische vakbonden in Nederland. Onder auspiciën van de UNESCO maakte namelijk een tiental "werkers uit de Oekraïne" van 26 oktober tot 8 november een studiereis door Nederland. Voor het verslag van deze reis wordt verwezen naar maandoverzicht nr 11. Te dezer plaatse wordt alsnog het volgende aangetekend: van Sowjet-Russische zijde werd tijdens de voorbereiding van het reisprogramma uitdrukkelijk verzocht daarin plaats te geven aan bezoeken aan vakorganisaties en ontmoetingen met "activisten" uit de vakbeweging. Toen het gezelschap goed en wel in Nederland was gearriveerd, bleken de reisleiders zich niet te willen bepalen tot ontmoetingen met bestuursleden van het NVV. Zij namen ook contact op met de hoofdbesturen van de katholieke en protestants-christelijke vakcentrales. Bij de diverse samenkomsten met bestuurders van Nederlandse vakbonden zijn zij er niet in geslaagd het incidentele contact in duurzamer connecties om te zetten. Uiteraard blijft het mogelijk dat zij er naar zullen streven in de toekomst toch tot een uitwisseling van delegaties te komen. De communistische vakbeweging in Nederland is aan de rondreis van de gasten uit de USSR niet te pas gekomen. Inderdaad was

van Nederlandse zijde voor de ontvangst van de Oekraïners als voorwaarde gesteld dat de EVC-1958 er buiten zou worden gehouden. Niettemin viel het op dat de leiders van de Sowjet-Russische groep hoegenaamd geen enkele interesse voor de communistische vakbeweging aan de dag legden en kennelijk inzagen dat deze in vergelijking met de erkende vakverbonden maar weinig te betekenen heeft.

De Sowjet-Unie is tot dusverre alleen opgetreden als gastheer voor EVC-delegaties, die steeds vorstelijk werden ontvangen. Mogelijk zal de centrale leiding van de vakbeweging in de USSR door het rapport van de Oekraïners tot het inzicht komen dat deze delegaties bijzonder weinig achter zich hebben. Alleen de toekomstige ontwikkeling kan uitmaken of dit consequenties met zich zal meebrengen.

HOOFDSTUK III - OVERIGE GROEPERINGEN

Socialistische Werkers Partij

Een korte terugblik

De leidende figuren van de Bruggroep werden reeds bij de jaarwisseling gesteld voor de oplossing van een belangrijk vraagstuk, nl. het al of niet deelnemen met een eigen kandidatenlijst aan de vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer. In een op 10 en 11 januari '59 gehouden landelijke conferentie besloot de groep, met een kleine minderheid tegen, onder de naam "De Brug voor Vrede en Socialisme" aan de verkiezingsstrijd deel te nemen. Tot de minderheid behoorde o.a. ook Jan Hoogcarspel, die -juist voor het besluit tot deelname vielnog een poging ondernam tot een verzoening van de groep met het CPN-bestuur te komen. De conferentie wees de door dit bestuur gestelde voorwaarden af. Hoogcarspel werd als CPN-lid geroyeerd.

De verkiezingen brachten niet het begeerde succes. De Bruglijst verwierf slechts 35.000 ofwel 0,58% van het totaal der uitgebrachte geldige stemmen en geen der vier Brugleden, die na hun roeyement als CPN-er hun zetel bezet hielden, keerde in de Tweede Kamer terug. De teleurstelling werd enigszins verzacht door de zware verkiezingsnederlaag van de CPN, waartoe men het zijne meent te hebben bijgedragen.

Op 22 maart werd de kwestie van het oprichten van een eigen politieke partij in een landelijke conferentie aan de orde gesteld. Men besloot een commissie in te stellen, die tot taak kreeg de wenselijkheid van het oprichten van een partij te onderzoeken en rapport uit te brengen. Deze commissie kon het onderling niet eens worden, zodat haar arbeid resulteerde in een meerderheids- en een minderheidsrapport.

De meerderheid, die zich voor het oprichten van een nieuwe partij uitsprak, voerde o.m. aan dat "de strijd" alleen gevoerd kan worden in georganiseerd verband. Haars inziens zou een losse band, zoals deze bestond tussen de aanhangers van De Brug, niet kunnen leiden tot politieke machtsvorming. De andere links gerichte partijen zoals de PvdA, de PSP en de CPN boden h.i. geen basis voor de principiële klassenstrijd.

De minderheid wees het stichten van weer een politieke partij af, o.m. op grond van Lenin's uitspraak, dat versplintering van de revolutionaire krachten niet toelaatbaar is. Zij wees er bovendien op,

dat de in het verleden in ons land door dissidente communisten opgerichte partijen steeds op een mislukking zijn uitgelopen. Door haar werd de vorming van een politiek propagandacentrum aangeprezen.

Beide rapporten werden in de voorzomer op vergaderingen van de plaatselijke groepen ter discussie gesteld. Alle groepen spraken zich uit voor het oprichten van een eigen partij. Het minderheidsrapport werd niet of nauwelijks besproken.

De landelijke leiding van de Bruggroep, door de belangrijkste plaatselijke groepen onder druk gezet, schreef reeds op 12 juli 1959 een landelijke conferentie uit, waar met grote meerderheid ten gunste van het oprichten van een eigen partij werd beslist. Als naam voor de partij werd gekozen "Socialistische Werkers Partij" (SWP). De aanduiding "communistisch" in de naam werd vermeden omdat de CPN naar veler mening het communisme te zeer in discrediet heeft gebracht. De opgerichte partij, zo luidde een ter conferentie aangenomen resolutie, baseert zich op het wetenschappelijk socialisme, zoals dat door Marx en Engels is gefundeerd en door Lenin ontwikkeld.

De enige tijd later door enkele niet-communistische bladen geuite veronderstelling, dat de oprichters van de SWP de communistische beginselen de rug hadden toegekeerd, werd van de hand gewezen, o.a. door Gortzak, die in De Brug van 13 augustus betoogde, dat de SWP een onvervalste communistische levenshouding noodzakelijk acht.

Er werd een uit zestien personen bestaand "voorlopig partijbestuur" gekozen, dat o.m. de opdracht kreeg voor de nieuwe partij de statuten, een huishoudelijk reglement en een beginselprogram te ontwerpen en tevens een congres voor te bereiden. Dit congres zal op 23 en 24 januari 1960 worden gehouden. Voor het samenstellen van de statuten, het huishoudelijk reglement en het beginselprogram benoemde het partijbestuur een tweetal commissies.

Met uitzondering van Jan Hoogcarspel trok de minderheid zich terug, nadat het besluit tot oprichting van een eigen partij was gevallen. Hoogcarspel daarentegen deed zich sindsdien kennen als een der promotors van de SWP.

De nieuwe partij heeft nog slechts geringe activiteit naar buiten ontplooid. De tijd van de niet in groot aantal beschikbare krachten wordt in beslag genomen door pogingen tot verdere uitbouw van de organisatie. In verschillende plaatsen zijn afdelingen opgericht. De door deze afdelingen uitgeschreven huishoudelijke vergaderingen worden over het algemeen slechts matig bezocht.

De meeste belangstelling wordt nog in Amsterdam betoond, waar de organisatie ook het verst is gevorderd.

Het ontwerp-beginselprogram werd medio november aan de afdelingen ter bediscussiering in de ledenvergaderingen toegezonden. De ontwerpen van statuten en huishoudelijk reglement zullen binnenkort volgen. Het aanstaande congres zal daaraan zijn definitieve goedkeuring moeten geven.

Contacten buitenland

Reeds voor tot oprichting van de nieuwe partij werd besloten, heeft de Bruggroep getracht verbindingen te leggen met buitenlandse communistische partijen of in elk geval gepoogd haar standpunt bij die partijen te verdedigen en zo mogelijk ingang te doen vinden. Waar de groep en later de SWP op niet mis te verstane wijze door Moskou is veroordeeld, wekt het geen verwondering, dat zij alleen maar enig gehoor heeft gevonden bij de Joegoslaven en enkele in oppositie zijnde communistische groeperingen.

Financiën

Ter financiering van de verkiezingscampagne werd in januari 1959 het Strijdfonds voor Vrede en Socialisme opgericht, waarvan men lid kon worden tegen een minimum contributie van f 0,25 per week. Hieruit en uit andere vrijwillige bijdragen werden mede de kosten, verbonden aan de uitgave van De Brug bestreden. Dit orgaan verschijnt vanaf midden januari in plaats van één maal, twee keer per maand.

Omdat de Bruggroep bij de verkiezingen geen enkele zetel in de Tweede Kamer kon veroveren, viel de vergoeding weg, die de tot de Bruggroep behorende leden der Tweede Kamer voordien hadden ontvangen. Dit was een harde slag, waardoor het verschijnen van het blad De Brug in gevaar kwam. In verband hiermede werd toen een Garantiefonds De Brug gevormd, waarop intekening met vrijwillige jaardonaties -desgewenst per week of per maand te incasseren- werd opengesteld.

Het aantal abonné's op De Brug wordt geschat op ongeveer 2000.

Concluderend kan worden gezegd dat de SWP in feite nog in het oprichtingsstadium verkeert. Het is daarom nog te vroeg een gefundeerde beoordeling van haar positie te geven. Het eerste partijcongres zal daarvoor wellicht mogelijkheden bieden.

Wijzigingsvoorstellen beginselprogram

In De Brug van 17 december jl. publiceerde het voorlopig partijbestuur van de SWP de uit de afdelingen ontvangen voorstellen tot wijziging van het beginselprogram, tezamen met de prae-adviezen van de partijleiding, die tijdens een zitting van het SWP-partijbestuur dd. 13 december werden vastgesteld.

Het ligt in de bedoeling de afdelingen al deze wijzigingsvoorstellen, alsmede de uitgebrachte prae-adviezen te laten bespreken in de ledenvergaderingen, die nog aan het komende congres van de SWP (23 en 24 januari 1960) vooraf zullen gaan.

De meeste wijzigingsvoorstellen blijken afkomstig te zijn uit Amsterdam, hetgeen nauwelijks verwondering behoeft te wekken gezien het feit, dat deze stad het bolwerk van de SWP is. Een belangrijk deel van de Amsterdamse voorstellen is afkomstig uit de afdeling "watergraafsmeer". Het valt op, dat de meeste van de door deze afdeling gedane voorstellen ongewijzigd door het partijbestuur van de SWP zijn overgenomen. Tot de belangrijkste wijzigingsvoorstellen behoort dat van de afdeling Haarlem. Hoewel deze afdeling het met de inhoud van het ontwerpprogram geheel eens is, draagt de vorm ervan haars inziens te veel het stempel van haastwerk. De afdeling adviseert daarom het ontwerp voor de duur van een jaar ongewijzigd te aanvaarden en de commissie van voorbereiding in de gelegenheid te stellen er een betere vorm aan te geven; een nieuw ontwerp zou voor september 1960 aan de leden moeten worden voorgelegd.

De SWP-leiding heeft het Haarlemse voorstel in deze vorm afgewezen en adviseert eerst de vele goede wijzigingsvoorstellen op het komende congres in behandeling te nemen. Het partijbestuur, dat overigens wel oog blijkt te hebben voor de bezwaren die de afdeling Haarlem heeft geopperd, zegt er echter niets op tegen te hebben dat aan de programcommissie eventueel zou worden opgedragen vóór een volgend congres verbeteringen of een omwerking van het program voor te bereiden.

Pacifistisch Socialistische Partij (PSP)

Het belangrijkste feit dat omtrent het wel en wee van de PSP in 1959 te vermelden valt, is ongetwijfeld de verkiezing van twee harer vertegenwoordigers in de Tweede Kamer. Behalve dat dit tot gevolg heeft dat de PSP -zij het ook in geringe mate- haar invloed kan doen

gelden op 's-lands politieke en sociale gang van zaken, is waarschijnlijk nog een voornamer punt, dat haar reden van bestaan is bewezen en dat, ook buiten haar directe aanhangers, haar denkbeelden bleken te spreken tot een deel van het kiezersvolk. In de periode na de verkiezingen ging het ledental met sprongen omhoog en het beweegt zich thans om de 2500.

Terwijl dus uiterlijk een consolidatie van de Pacifistisch Socialistische Partij heeft plaats gehad, bestaan er niettemin aanwijzingen dat het innerlijk met de solidariteit niet al te best gesteld is. Afgezien van persoonlijke tegenstellingen -men zou ironisch kunnen zeggen: liggende in het pacifistische vlak- bestaat er ook in de socialistische vleugel geen eenheid.

Zoals bekend is het officiële partijstandpunt: geen communisme, maar ook geen anti-communisme. Waar sprake is van medewerking aan communistische voorstellen spruit deze veelal niet voort uit ideologische motieven maar berust deze op praktische overwegingen.

Er bevinden zich echter onder de leden (een politiek heterogeen gezelschap, waarbij oud PvdA-ers en voormalige CPN-ers alsmede aanhangers van de Derde Weg zich geschaard hebben), groepen -soms ook wel bijna hele afdelingen- die niet afkerig zouden zijn van een samengaan met de Socialistische Werkers Partij of die althans een uiterst linkse koers willen varen.

Daar het wel zeker is dat een groot gedeelte voor deze denkbeelden niet voelt, lijkt de mogelijkheid van een scheuring niet geheel denkbeeldig.

Zou de PSP in 1960 met een dergelijke ontwikkeling worden geconfronteerd, dan zal er zeker grote tegenkanting uitgaan van een deel der oude aanhang, dat uit idealistische of ambitieuze motieven wil vasthouden aan de zelfstandigheid en onafhankelijkheid der partij.

Vredesbeweging De Derde Weg

Reeds van begin 1959 af wezen bepaalde symptomen er op dat er voor De Derde Weg een periode van achteruitgang was aangebroken. Zo deed in januari van dat jaar de penningmeester een oproep uitgaan om extra bijdragen te storten ter aflossing van een "erenschuld" van ruim f 4.000,-. In december jl. was van dat bedrag nog slechts de helft binnengekomen.

De oplaat van het orgaan De Derde Weg, aanvang 1958 nog 2.500 exemplaren bedragende, was in december van dat jaar teruggelopen

tot 2000 exemplaren en vertoonde in 1959 nog verdere teruggang, nl. tot 1500 stuks. Bovendien kwam dit blaadje, in afwijking van de in elk nummer opgenomen mededeling "verschijnt 1 x per maand", in 1959 slechts zeven maal uit.

Deze gang van zaken zal deels het gevolg zijn van het feit, dat de Pacifistisch Socialistische Partij (PSP), de Onafhankelijke Vredesliga en soortgelijke organisaties min of meer hetzelfde terrein bestrijken als De Derde Weg en deels ook omdat het in al deze organisaties veelal om dezelfde personen gaat. Voorts is het wel zeker dat deze vredesbeweging te kampen heeft met ernstige interne moeilijkheden, welke niet alleen in het persoonlijke vlak liggen, doch ook en vooral over de principiële vraag van het al dan niet medewerken aan communistisch getinte acties lopen. Het behoeft niet als uitgesloten te worden beschouwd dat door een en ander het bestaan van De Derde Weg op het spel staat.

Stichting Anti-Atoombom-Actie (AAA)

De AAA, waarin de ULO-onderwijzer de drijvende kracht is, zette in 1959 haar pogingen voort om het Nederlandse volk bekend te maken met de aan proefexplosies en het gebruik van kernwapens verbonden gevaren. Behalve door lezingen en openbare bijeenkomsten geschiedde zulks ook door middel van een in 1959 min of meer regelmatig verschenen voorlichtingsorgaan.

Hoewel er thans in een aantal plaatsen AAA-afdelingen zijn opgericht, is de Stichting er tot nu toe nog niet in geslaagd uit te groeien tot een grote landelijke beweging. Evenals het geval is met andere bonafide vredesgroeperingen, dient ook de AAA bij voortduring te waken tegen communistische infiltratiepogingen.

Reeds uit een der eerste nummers van haar voorlichtingsorgaan bleek dat de AAA zich wenste te distanciëren van "de uiterst linkse groep, die in de Vredesraad haar eigen organisatie heeft". In het orgaan werd er in dat verband ook op gewezen dat enige malen een AAA-afdeling niet tot stand was gekomen, omdat het initiatief van communistische zijde was uitgegaan. Aangenomen kan worden dat de AAA er over het algemeen in geslaagd is de communistische infiltratie binnen de perken te houden.

Activiteit van oud-politieke delinquenten

Hinag

Het beeld dat de Hinag over 1959 vertoonde, week vrijwel niet af van dat over de voorafgaande jaren, hetgeen betekent dat het Stichtingsbestuur, in overeenstemming met de doelstellingen, een a-politieke koers bleef varen. De daartegen geuite oppositie van een aantal meer radicale elementen werd door het bestuur afgewimpeld.

De werkzaamheden bestonden deshalve voornamelijk uit steunverlening aan invaliden en behoeftigen, uit het incidenteel verlenen van arbeidsbemiddeling en het verschaffen van inlichtingen omtrent vermisten. In verband met de beperkte financiële middelen en het gering aantal medewerkers hadden deze activiteiten een beperkt karakter.

Europese Jongeren Orde op Nationale Grondslag (EJON)

Deze door enkele oud-politieke delinquenten opgerichte jeugdorganisatie (zie MO nrs 4 en 12, 1958) verdween van het toneel. De daarbij betrokken figuren moesten hun plannen opgeven, nadat hun was gebleken dat de "jeugd" daarvoor niet de minste belangstelling toonde.

Paul van Tienen

Politiek uitgespeeld, houdt deze oud SS-officier en gewezen leider van de voormalige NESB zich thans o.m. bezig met het uitgeven van de "Publicaties van het Nederlandse Archief der Conservatieve Revolutie". Als nr 6 verschenen daarin "Aantekeningen op Mussert's verantwoording (Mussert's politiek beleid)". Zoals de schrijver stelt, beoogt hij hiermede "een bijdrage te leveren tot beter begrip van het nationaal-socialisme in Nederland ten dienste van hen, die een streven naar historische waarheid van politieke propaganda, die op bewuste verdraaiing van de waarheid gericht is, weten te onderscheiden".

Na een dergelijke inleiding behoeft het geen verwondering te wekken dat ook deze publicatie nr 6 nationaal-socialistisch is gekleurd. De auteur geeft blijk een groot bewonderaar te zijn van de ideeën van Hitler, "bij wie men juist steeds weer morele overwegingen kon vaststellen."

Typerend voor Van Tienen's mentaliteit en voor de wijze waarop hij zich zelf schuldig maakt aan "verdraaiing van de waarheid", is een passage waarin hij een figuur uit de vaderlandse historie,

raadspensionaris Johan de Witt, in zijn beschouwing betreft, en welke luidt: "Het voetstuk, waarop het standbeeld van deze 'landverrader' rust, draagt o.a. de inscriptie 'Een volmaakt Hollander'. Wie denkt hier niet aan Mussert?"

Het geschrift van Van Tienen is hier slechts vermeld omdat er opnieuw uit naar voren komt, hoe sommige lieden het nationaal-socialisme nog steeds verheerlijken en blijkbaar ook nog aftrek vinden voor hun geschrijf.

Het blijft voorshands een open vraag of dit soort neo-nazisme wel iets uitstaande heeft met de veelbesproken verschijnselen van anti-semitisme, die zich de laatste tijd in de wereld hebben voorgedaan. Bij de bedoelde daden -o.m. het besmeuren van synagogen, het kladden van anti-joodse leuzen e.d.- zal een uitgebreid onderzoek op internationale schaal misschien opheldering kunnen geven over de herkomst en het eventueel bewust dirigeren van deze verontrustende praktijken.

HOOFDSTUK IV - VREEMDELINGEN

Surinamers in Nederland

Hoewel in het algemeen het merendeel der in Nederland verblijvende Surinamers zich aanpast aan de Nederlandse levensgewoonten en op geen enkel gebied moeilijkheden veroorzaakt, kan dit laatste van een klein deel dezer groep niet worden gezegd. Zij omvat totaal 5000 Surinamers, waarvan de meesten in Amsterdam verblijf houden, waarop resp. Rotterdam en Den Haag in aantal volgen.

Surinamers hebben zonder meer in Nederland toegang uit hoofde van het statuut van het Koninkrijk. Dientengevolge kwamen behalve degenen, die voor studiedoeleinden dan wel voor het aanvaarden van een behoorlijke werkkring naar ons land gingen, ook enige tientallen lieden als verstekeling of schepeling uit Suriname naar hier. Zij zijn een doorn in het oog hunner weldenkende landgenoten, die er prijs op stellen de naam "Surinamer" hoog te houden. De op "goed geluk" naar Nederland vertrokken lieden zijn veelal ongeschoolde arbeiders. Bij hun aankomst werden zij weliswaar in de meeste gevallen door de Amsterdamse of Rotterdamse politie opgevangen, maar toch moesten zij eveneens worden toegelaten. Zij kwamen na voorlopig door een landgenoot privé of vanwege een der Surinaamse verenigingen te zijn voortgeholpen, meestal ten laste van de Nederlandse gemeenschap en niet weinigen van hen geraakten hier later aan de zelfkant der samenleving bij hun pogingen op minder oirbare wijze aan de kost te komen.

Voorals de laatste tijd uitte men in Surinaamse kringen zijn misnoegen over de gedragingen van deze lieden en vroeg men zich af waarom de Nederlandse regering geen maatregelen neemt teneinde het mogelijk te maken dergelijke mensen de toelating tot Nederland te weigeren of hen, zo zij reeds binnenkwamen, te verwijderen, te meer waar aan de toelating in Suriname wél verschillende voorwaarden verbonden zijn.

Men is in Suriname hier en daar van mening, dat deze personen niet alleen de goede naam van dat land en zijn bevolking schaden, maar ook een bepaald politiek risico voor zich zelf opleveren. Niettegenstaande van communistische zijde tot nu toe weinig moeite werd gedaan om deze mensen politiek te benaderen, wordt het geenszins denkbeeldig geacht, dat sommigen gevaar lopen te eniger tijd in extremistisch vaarwater te geraken.

Op verzoek van de "Public Relations Officer" van Suriname, , die in september jl. ons land bezocht, werd vanwege "Het Surinaams Verbond" een verslag opgemaakt van het werk der Sociale afdeling van dat verbond. In het bedoelde rapport wordt dit onderwerp voor een deel behandeld, waarbij de aandacht van de regering van Suriname werd gevestigd op de noodzaak een speciale functionaris aan te stellen voor de behartiging van de belangen der Surinamers in Nederland, voor zover de bemoeienis daarmee niet ligt op de weg der verschillende Surinaamse verenigingen.

Federatie van Surinaamse Verenigingen

In de Surinaamse verenigingsactiviteit in Nederland, die reeds geruime tijd vrij onbeduidend was, is sedert kort opleving te zien.

Daar is vooreerst de per 19 september 1959 te Den Haag nieuw opgerichte Vereniging voor Surinamers, met als bestuur , en , allen wonende te 's-Gravenhage.

Dit bestuur nodigde de bestuursleden van de andere Surinaamse verenigingen uit tot een bijeenkomst te Den Haag op 19 september 1959 waar de Public Relations Officer van Suriname, , een causerie hield over het doel van zijn bezoek aan Nederland, de verhouding Nederland-Suriname en de plannen van de Surinaamse regering.

Bij deze gelegenheid werd op instigatie van de heer beraadslaagd over het beleggen van een bijeenkomst van afgevaardigden van alle Surinaamse verenigingen teneinde te komen tot het vormen van een overkoepelend orgaan in het belang van beter onderling contact en samenwerking. Deze vergadering vond op 11 oktober d.a.v. plaats te Oostgeest in hotel Het Witte Huis onder voorzitterschap van R.R. Venetiaan, voorzitter van de Surinaamse Studentenvereniging te Leiden. Daarbij waren vertegenwoordigd: Srenang Kondre, Vereniging van Surinamers te Rotterdam, Sportvereniging Azema, Vereniging voor Surinamers (Den Haag), Wie Eegie Sanie, Ons Suriname, Surinaamse Studenten Vereniging Leiden-Delft.

In deze vergadering werden doel etc. der diverse verenigingen uiteengezet en mogelijkheden van coördinatie besproken.

In principe werd besloten een federatie te vormen. Na ruggespraak met de leden kwamen afgevaardigden der diverse verenigingen op zondag 2 januari 1960 te Leiden wederom bijeen ter verdere bespreking van deze aangelegenheid.

Surinaamse arbeiders der Amsterdamse Droogdok Mij (ADM)

Slecht was de ervaring, die de Amsterdamse Droogdok Mij met de 96, uit Suriname uitgezonden arbeiders, opdeed. Bij aankomst in Nederland bleek dat de selectie bij aannamen in Suriname geheel onvoldoende was geweest. Enkele arbeiders bleken fysiek niet geheel geschikt. Bovendien wilde een aantal van hen niet bij de ADM werken. Van de overige arbeiders werd inmiddels een aantal op kosten van de droogdokmaatschappij gerepatriëerd.

In juni jl. heeft de ADM het 2-jarig contract met de overgebleven arbeiders, dat eind oktober 1959 zou expireren, opgezegd onder mededeling, dat zij, die zulks wensten, met hun gezinsleden op haar kosten naar Suriname konden terugkeren. De mogelijkheid werd open gelaten om op een Nederlands arbeidscontract bij de ADM in dienst te blijven, met verval van het recht op vrije overtocht naar Suriname.

In augustus 1959 hield de directie naar aanleiding van enig verzet van de zijde der arbeiders tegen opzegging van het contract, met vertegenwoordigers van hen een bespreking. Daarbij kwam de ADM op bevredigende wijze tegemoet aan hun verlangens, die verband hielden met financiële vergoedingen en overtocht naar Suriname. Een 16-tal ongehuwden onder deze arbeiders verklaarde zich bereid op Nederlandse voorwaarden een arbeidscontract met de ADM aan te gaan; hetgeen deze accepteerde. De overigen keerden naar Suriname terug. De laatsten vertrokken op 6 november jl.

Stakingsoverzicht december 1959

Bedrijf	Aanleiding	Inmenging vakbonden	Resultaat	No.
Schildersbedrijf Fa.J.Oosterom Amsterdam	Protest tegen het uitbetalen v.h. loon vol- gens CAO	Schilderscommissie (een permanent actie comité o.l.v. EVC- 1958) leidt deze sta- king en verzorgt uitkering	Staking duurt nog voort	1.
Schildersbedrijf Fa.Corsel Valken- burg (bouwobjec- ten te Amsterdam)	idem	idem	idem	2.
Fa.Hoogeweg (schildersbe- drijf) Amsterdam	idem	idem	Eis niet in- gewilligd; stakers her- vatten het werk	3.
Fa.J.Meyer & Zn. (schildersbe- drijf) Amsterdam	idem	idem	Staking duurt nog voort	4.
Schildersbedrijf Fa.de Bok Leer- dam (bouwobjecten te Amsterdam)	idem	idem	idem	5.
Industriële Maatschappij Zutphen (IMZ)	loongeschil	geen	geen	6.

V o l g n o	Begin in vo- rige maand	De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getallen ge- ven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand werkzaam is.																														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
1.	23-11	-----														+90	-----															
2.		-----						38	-----																							
3.		=====			24	-----																										
4.		=====		14	-----																											
5.		-----																	8	-----												
6.		+155	-----																													
		=	-----																													
		+ 50	-----																													
		van 15.15 - 16.45 u.																														

AGENDA:

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
10 jan.'60	Jeugdvredesmanifestatie	Amsterdam	ANJV
* 13-15 jan.	Administratief Comité VVI-Overheid	Berlijn	WVV
23-24 jan.	Congres SWP	Amsterdam	SWP
30-31 jan.	Buitengewoon congres EVC-1958	Amsterdam	EVC-1958
* 30 jan. - 3 febr.	Jeugdforum voor de Balkan-landen	Boekarest	WFDJ
* februari	Congres "oude" EVC	Amsterdam	"oude" EVC
* maart	Internat.bijeenk.t.g.v.viering Internat.Vrouwendag	Kopenhagen	IDVF
16-18 april	Congres CP-België	Luik	CPB
april	Conferentie over bedrijfswerk	?	ANJV
* april	Algemene Raad WVV	Peking	WVV
* 27-31 aug.	3e Internat.Beroepsconf.VVI-Voeding, Hotel enz.	Boedapest	WVV
* sept.	Internat.Vakverenigingsconf.	Praag	WVV
* herfst	2e Internat.bijeenkomst journalisten	Oostenrijk	IOJ
kerstmis	8e congres ANJV	Amsterdam	ANJV
1960	7e congres Internat.Ver.van Democr.Juristen	?	IVDJ
1960	Wereldjeugdforum	Moskou	WFDJ
* 1960	6e IUS congres	?	IUS
juli of aug.1961	6e Internat.conf.partij-historici	?	Partij-instituten en com.voor gesch.
* 1961	2e conf.Geschied.v.h.verzet	Warschau	FIR
1962	8e Wereldjeugdfestival	?	WFDJ en IUS
* nieuw c.q. aangevuld.			